

میاں محمد بخش کے عارفانہ کلام سے بے مثال انتخاب

کلام محمد بخش رحمۃ اللہ علیہ رحمۃ اللہ علیہ

یوسف مثالی

مبیاں محمد بخش کے عارفانہ کلام سے بے مثال انتخاب

کلام محمد بخش
رحمۃ اللہ علیہ
رحمۃ اللہ علیہ

مرتبہ

یوسف مثالی

مشاقق بک کازمرہ الکریم مارکیٹ اردو بازار لاہور

ہمارا عہد

ہم آپ کے لیے ہمیشہ اچھی معیاری اور سستی کتابیں فراہم کریں گے
جو آپ کے ذوق کی تسکین اور ہماری حوصلہ افزائی کا سبب بنیں!

(ادارہ)

جملہ حقوق تصحیح و تخریج و ترتیب محفوظ ہیں

ضابطہ

نام	کلام محمد بخش
مرتب	یوسف مثالی
ناشر	مشاق احمد
با اہتمام	خالد سلمان
پرنٹر	نیر اسد پرنٹرز لاہور۔
کمپوزنگ	عاطف محمود (گل گرافکس)
اشاعت	2002ء
قیمت	60 روپے

ابتدائیہ

میاں محمد بخشؒ

ایک چاشنی بھرے صوفی شاعر

میاں محمد بخشؒ ہماری پنجابی شاعری کی اعلیٰ روایات کے امین قرار دیئے جاسکتے ہیں کہ انہوں نے روایاتی خوبصورتی کو نئے سنگھار سے آراستہ کرتے ہوئے حسین امتزاج کی بنیاد رکھی جس پر موجودہ پنجابی شاعری کے فن کدے استوار ہیں۔ اور یہ وصف ایک تاریخ ساز شخصیت ہی کا حصہ ہے!

میاں محمدؒ کے کلام کی چاشنی اور تاثیر ان کی ہم پر گرفت ڈھیلی نہیں ہونے دیتی اور ہم اس جلو میں ان کی حسن کاری کی تہوں میں انمول موتیوں کی تلاش میں نکل جاتے ہیں جن کو مٹھیوں میں بھرتے ہی عجیب کیف و سرور اور آسودگی میسر آتی ہے۔ ایسا کیوں؟

یقیناً اس لیے کہ ان کا کلام ہماری ذہنی اور دلی کیفیات سے ہم آہنگ ہونے کی صلاحیت رکھتا ہے اور ایسا کلام نسلوں تک زندہ رہتا ہے۔

ایک بات اور جو قابلِ افسوس ہے وہ یہ کہ پنجابی ادب کے صوفیا کا کلام محفوظ کرتے وقت اُس کی صحت کا خیال نہیں رکھا گیا اور نہ ہی اشاعت کی ذمہ داری نبھاتے ہوئے کتابت کی غلطیوں کی دُور کرنے کی کوشش کی گئی جس سے کئی مقامات پر آج کا قاری اُس لطف سے محروم رہتا ہے جو کسی فن پارے کے حُسن کی اساس ہے۔ ایسا کب اور کیوں ہو اس کا اندازہ لگانا خاصا مشکل کام ہے اور ویسے بھی یہ کام کسی فردِ واحد کے بس کی بات نہیں۔ پھر بھی اپنی اپنی جگہ ہمیں اپنی محققانہ ذمہ داریاں پوری کرتے ہوئے اس بات کا خیال رکھنا چاہیے کہ صوفیا کی جو بھی تصنیف ہمیں اصلی حالت یا اس کے قریب قریب ملے اُسے تاریخی طور پر محفوظ کرنے کی سبیل پیدا کریں۔ کہ یہ ورثہ ہماری پہچان ہے اور ہمارے آئیندہ کے لیے باعثِ افتخار ہے۔

یوسف مثالی

لاہور — پاکستان

عرضِ ناشر

پنجابی ادب کی دھنک کا ہر رنگ روشنی کی علامت کے
 روپ میں ہمارے سامنے رہا ہے جس سے مختلف زمانوں نے اپنی
 اپنی تہذیب و ثقافت کے حوالے سے استفادہ کیا اور اس کی بنیاد کو
 مزید مضبوط کرتے ہوئے اگلے زمانے تک منتقل کر دیا۔ یہ سلسلہ تو
 شاید قیامت تک جاری و ساری رہنے والا ہے مگر اس دور میں جب
 پنجابی ادب کی ترویج و ترقی کچھ زیادہ بہتر انداز میں ہوتی نظر نہیں آ
 رہی اپنے اپنے کلاسیک سے مستفید ہونے کی اشد ضرورت ہے جس
 کے تحت ہم ایک تحریک سے وابستہ ہو سکتے ہیں اور پنجابی ادب کی
 خدمت کے لیے کمر بستہ بھی!

(مشاق احمد)

(لاہور)

جاندى چلى بهار خوشى دى بھرم رہے گا بھوراں
سدا نہ رہسى رنگ گلابى، سدا نہ چال ديوانى!

حمد

اَوَّلُ حَمْدٍ ثَنَاءُ اَللّٰهِ جُو مَالِكٍ هَرِّ هَرِّ وَ
اِسِّ وَ اِنَامٍ چَتَارِنِ وَ لَا هَرِّ مِيْدَانِ نَهْ هَرِّ وَ

کام تمام میسر ہوندے نام اوہدا چت دھریاں
رحمؤں سکے ساوے کردا قہروں ساڑے بریاں

قَدْرَتِ تَھیں جِس بَاغِ بِنَائے جِگ سَنَسَارِ تَمَامِ
رَنگِ بَرَنگی بُوٹے لائے کُجھ خَاصی کُجھ عَامِ

اِیْسِ عَجَائِبِ بَاغِ اِنْدَرِ اَدَمِ وَ اِزْکَہِ اَیَا
مَعْرِفَتِ وَ اِمِیوہِ دے کے وَ اِہِ پَھلْدَارِ بِنَاِیَا

کُن اَوہْدِی نُوں کُوئی نَهْ پُہْتَا عَاقِلِ بَالِغِ دَانَاں
وَرِ جِس دے سَرِ سَجْدے سَٹے لَوْحِ قَلَمِ اَسْمَانَاں

حُکْمِ اَوہْدِی بِنِ کَلْکھِ نَهْ ہِلْدَا، اَوہِ قَدْرَتِ وَ اِوَالِ
جِیَا جَوْنِ نِگَاہِ اَوہْدِی وَ چہِ ہَرِّ پَترِ ہَرِّ وَ اِوَالِ

آپ مکانوں خالی اس تھیں کوئی مکان نہ خالی
ہر ویلے، ہر چیز محمدؐ رکھدا نت سنبھالی

ستے تاڑیں ہک پتر اندر جوڑ کوئی وچہ جوڑے
علم اُوبدے وچہ لکھ نہ بھلا، سب معلم بن لوڑے

بادشہاں تھیں بھیک منگاوے، سخت بہاوے کھابی
کجھ پروا نہیں گھر اُس دے، داتم بے پرواہی

صم بگم رہن فرشتے کس طاقت دم مارے
دراُس دے تے عاجز ہو کے ڈھیندے بزرگ سارے

ہر ڈیٹھے نوں ہتھے دیندا بخشہار خطائیں
دیتوں سخن زباناں اندر سخناں وچہ صفائیں

ہر درتوں دُر کارن ہوندا جو اُس درتھیں مُڑیا
اوسے دا اُس شان ودبایا جو اُس پاسے ٹریا

لُطف کریندا کرم کنندہ ہر دے کام سنوارے
سب خلقت دا راکھا اوہو، بھید پچھانے سارے

ہر عاجز پر رحمت کردا، کرے قبول دُعائیں
بن منگے لکھ دان دوائے محرم دل دا سائیں

وٹے دیوچہ لعل ٹکاندا، جانن قیمت پاندے
ساوی شاخوں ویکھ نکالے، گل پھل رنگ رنگا دے

سپیاں اندر موتی کردا، رکھ کے قطرہ پانی
شکماں وچوں باہر آوے صورت بی بی رانی

کناں باہجوں سُننے والا تکدا ہے بن نیناں
باہجہ زبان کلام کریندا، ناں اس بھائی بھیناں

رحمت دا مینہ پا خدایا باغ سُکا کر ہریا
بوٹا آس اُمید مری دا کردے میوے بھریا

مٹھا میوہ بخش اجیہا قدرت دی گھت شیری
جو کھاوے روگ اُسدا جاوے دُور ہووے دلگیری

بال چراغ عشق دا میرا، روشن کردے سیناں
دل دے دیوے دی روشنائی جاوے وچہ زمیناں

لاہ ہنیرا جُہل بُرے دا، چانن لا عقل دا
بخش ولایت شعر سخن دی یمن رہے وچہ ول دا

اوّل و یہِ دل جس وچہ ہوون سچے سخن خزانے
لعل جواہر کڈھ کڈھ دیوے، قوت بخش زبانی

سخن مرے دی شکروں ہوون مٹھے منہ قلم دے
شعر مرے دے عطروں کاغذ لاوے خال رقم دے

مر مر اک بناون شیشہ، مار وٹا اک بھن دے
 دُنیا اُتے تھوڑے ہندے قدر شناس کن دے

لَد گئے اوہ پار پیارے قدر شناس ہمارے
 بخن صراف محمد بخشا لعلوں دے ونجارے

یاراں باہجھ شراب بخن دا ورتن تے کد جیوسی
 سچا میلا کڈھ محمد، جو پیوسی سو پیوسی

نعتِ رسولِ مقبولِ ﷺ

واہ کریم اُمتِ دا والی مہر شفاعت کروا
 جبرئیل جیہے جس چاکر، نبیاں دا سر کروا
 اوہ محبوب حبیبِ زبانوں، حامی روزِ حشر دا
 آپ یتیم، یتیمان تائیں ہتھ سرے پر دھروا
 بے لکھ واریں عطرِ گلابوں دھویئے نت زبانوں!
 نام انہاں دے لائق ناہیں کی قلمے دا کاناں
 صدر نشین دیوانِ حشر دا افسر وچہ اماں
 گلِ نبی محتاج انہاندے نفراں وانگِ غلاماں
 تخت، چبارے شاہی کنبے ڈہٹھے کفر منارے!
 چھیک دتے قرآن اوہدے نے، اگلے دفتر سارے
 نورِ محمد روشن آہا آدمِ جدوں نہ آیا
 اوّل آخر، دوئے پاسے، اوہو مل کھلویا
 حسن بازار اوہدے سو یوسف بردے ہون وکاندے
 ذوالقرنین سلیمان جیہے خدمتِ گار کہاندے
 موسیٰ، خضر نقیب انہاندے اگے بھجن راہی
 اوہ سلطانِ محمدِ والی، مُرسل ہور سپاہی

شبِ معراج

آئی رات مبارک والی بھاگ اساڈے جاگے
 جہاں تے خوش مشکاں ڈھلیاں، دشمن ہر سہاگے
 آسماناں پر تارے روشن شمع چراغِ یگانے
 سکدیاں یاراں نوں آپو تے جکاں دے پروانے
 لوحِ قلم آسماناں زمیاں، دوزخِ جنت تائیں!
 گرسی عرشِ معلیٰ دیکھیں، سیر کریں سب جائیں
 ہویا سوارِ براقے اُتے اوہ سلطانِ عرب دا
 چائی واگِ محبتِ والی، ٹریا راہِ طلب دا
 سے سنگار کیتے سبھ خوراں، منگل گاؤن کھلیاں
 آج جنجاں دا لاڑا آیا، مل مل رکھیو گلیاں
 نعت، دُرود، صلوةِ سلاموں، چھٹیاں جھلن قطاراں
 صلی علیہ وسلم کہندے نبی نقیبِ پکاراں
 چھوڑ آسماناں، زمیاں تائیں سرور گیا اگیرے
 جتھے وحی نہیں ونجھ سکدا، ہٹ بیٹھا کر ڈیرے
 جانی نال ملے دل جانی، وتھ نہ رہی ذرہ!
 خلعت، تحفے، ہدیے لے کے آئے پھیر مقررہ

حضرت میراں محمدؒ مقیم حجرہ

حضرت میراں شاہ مقیماں تیرا شان زیادہ
 سوہنا سخی جدھے گھر جایا علی امیر شہزادہ
 عالم تے روشنائی ہوئی چڑھیا چن نورانی
 حسنی سید پیدا ہويا، صورت یوسف ثانی
 طوطے یوسف خمرے بولن دھن مقیم محمدؒ!
 گودی وچہ کھڈاوے جس نوں نبی کریم محمدؒ
 آل نبی، اولادِ علیؑ دی، واہ سید گیلانی
 دستگیر جہاں دا دادا، کون تنہاں دا ثانی
 کتے جو درگاہ اُوہدی دے، شیراں اوپر بھارے
 پیراں دے سر پیر محمدؒ واہ وا پیر ہمارے
 دمڑی والا لعل تساڈا جس دی ہے منظوری
 پاک جناب اُونہاندی اندر مینوں کرو حضوری

پیراشاہ غازیؒ

بِسْمِ اللّٰهِ بِسْمِ اللّٰهِ اِگُوں مَدَحِ مَبَارِكِ آئی!
 بادی مُرشدِ دی جس دُو لے چارے کوٹ نوائی
 مُسَلِمِ بَندو، کوئی نہ نابِریو سب لوکائی
 داتا خنی محمد بخشا دِن دِن دِیگِ سوائی
 عاجزِ زردھنِ اسدے درتے لکھِ نعامتِ کھاندے
 بکِ دمڑی داتحفہ لے کے دیندا دان لکھاندے
 اِس دَر دے سگِ عادی کولوں شیرِ بیر بھو کردا
 آگے چڑھے نہ چڑھی اُوہدی دے، باز شکاری ڈردا
 سیک لگے جدِ سیوک تائیں ثرت سُنے فریاداں
 پہنچے کر تاکیدِ محمدؐ پان مریدِ مُراداں
 پیرِ مرے دی دھومِ چو فیرے آون ولیِ سلائی
 چمَنِ خاکِ کریندے خدمت، دعوے رکھِ غلامی
 جنتِ شانِ مکانِ منورِ رُوپِ ڈھلے ہر پاسے
 دَر اُس دے نِت نویں سوائی پاون اُس نراسے

آوتریاں نُوں پُتر دیندا وچھڑ یار ملاوے
 دَراسدے دی خاک ملن تھیں کوڑھ فرنگ اٹھ جاوے

اڑے جہاز لگاوے بٹے، ہر مشکل حل کردا
 لڑ لگے دی شرم تہانوں پاک شہید امر دا
 جس پر تیرا سایہ پیرا اوگن دے گن اُس دے
 جانی دُشمن دوست بناوے جو دکھی سو مُسدے

حضرت پیر غلام محمدؒ

آ قلمے مُنہ لا سیاہی چُم زمین نورانی
 رت کالی چھنکا انکھیاں تھیں، وانگ ہنجدے پانی
 مرد بھلیرا، مُرشد میرا، شاہ غلام محمد
 اہل شریعت، اہل طریقت، مرا امام محمد
 سینہ ستر الہی بھریا، ممتھا چن آسمانی
 چشماں شرم حیاؤں تریاق، روشن دوہیں جہانوں
 تَن مَن اندر راہ حقانی اندر دین پیغمبر
 سالک، صوفی، نالے زاہد، نالے مست قلندر

چبھتی مار لیاون موتی وحدت دے دریاؤں
 کھریاں گلاں، کھریاں چالاں، دامن پاک ریاؤں
 پردہ پوشی کم فقیر دا کرسن اللہ بھاوے
 سدا اُمید محمد بخشا زور دے وچہ پاوے
 بکو سخن، نہ ہور تمامی، جو نعمت میں پائی
 اوسے مرد سچے دا صدقہ، اپنی نہیں کمائی
 بخشش جتنا قدر نہ میرا، اُسنوں سب وڈیاں
 میں گلیاں دا روڑا کوڑا، محل چریاں سائیاں

سیف الملوک باعث تحریک

سُخناں دی اوہ قیمت پاوے شعر مرے خوش لیندا
 اوس صراف اگے جو تر دا، سُود خزانے پاندا
 میرا اے اوہ وڈا بھائی عمروں، عقلوں، ویلوں!
 دانشمند اکابر دانا بحرِ نظم دے کسبوں
 سیف ملو کے دی گل اُونہاں کسے کتابے ڈٹھی
 اس قصے دی طلب پوتے میں ول کردے چھٹی

ایہہ مضمون چھٹی دا آہا قصہ جوڑ شتابی

چن چن ایس پرویں تسبیح موتی سبل خوشابی

قصے اندر کسر نہ ہووے نالے رمز فقر دی

صفت بھی وچہ تھوڑی بہتی چلے لذت کردی

قصہ اوکھا نالے لہماں زور کمیں پنڈ بھاری

ڈاہڈے دا فرمان نہ مڑدا، روگی جہد بچاری

حکایت حسن ممیندی

خاصہ مرد عبادت اندر افسر سر سلطاناں

شاہ محمود اوہدا سی نانواں روشن وچہ جہاناں

مرد کمال علم دا فاضل قدر شناس ہنر دا

قدر بہ قدر ہر اک نون دیوے روزینہ او زر دا

شاعر کاتب حافظ عالم زاہد صوفی سارے!

کھان انعام معاش جکیراں، زردھن لوگ نکارے

ہرجائی ہن دان شہاناں ہرجائی ”بخشیشاں!“

خادم مخلص سی فقراواں، علماواں درویشاں

شاعر مرد سخنور دانے پاس اوہدے نت رہندے
شعر کلام عجائب قصے رہن ہمیشہ کہندے

غزل

دلبر دے وچھوڑے اندر اہجے رہیا میں زندہ
ایس گناہوں آخر توڑی سدا رہاں شرمندہ
اک واری دیدار نہ ڈٹھا، لیے پیار نہ مونہوں
توڑے طلب او سے دے اندر، ہو چکيا بے جندہ
گھر تیرے کئی نوکر چاکر، در تیرے سے کتے
نفران دا میں گولہ سجاں، کتیاں واپھر بندہ
درد فراق تیرے دی لذت جس دن دی میں چکھی
خوشیاں کردی ویکھ لوکائی منہ وچ آوے خندہ
زیور زیب پوشاکی توڑے ناہیں بار شہانے
گودڑیاں سروپا اسانوں ایہو لباس پسندہ
چاہ مری پئی چاہ محمد گل میری گل گنیا
من لئے میں بول جن دے جے لکھ آکھے مندہ

غزل

بہتی عمر گزاری اینویں یار نہ نظری پیندے
 تھوڑے روز جوانی جو بن دائم ساتھی کیندے
 ٹھنڈی واء صفائی والی خوشبو دار وفائیوں!
 اے نہ آئی دلبر ولوں جس پر اسیں وکیندے
 اوہ دلبر جو اک لکھ اتوں گولہ لئے نہ تینوں
 دوئے جہان دیوے کوئی سانوں اس دا وال نہ دیندے
 گال موالیں چنگا مندا، جو چاہے سو بولے
 ترش جواب مٹھے منہ وچوں لذت اسیں چکھیندے
 اپنا آپ سنبھالاں ناہیں منوں وسار جن نون
 اپنا حال نہ تكدے مُڑ کے جو اس طرف تکیندے
 جے لکھ گالیں طعنے دیوے، نالے منہ پھٹکارے
 اس تھیں چنگا کیہہ اسانوں، اس سنگ بات کریندے
 کیتی خصم بتیری واری دل دے روگ نہ دس ساں
 جان لبھاں پر رہی نہ طاقت تاں ہن ظاہر پیندے

مکھ پیار دا آب حیاتی امیں موئے تر ہائے
جل دن مچھلی وانگ محمد ریے کچر تپندے

اُستادِ محترم

حافظ عالم فاضل صوفی سالک راہ ہدایت
دامم مسّت، محبت اندر عارف اہل ولایت

تجے مرد نگاہ کرم دی نام اللہ دے پاہو

اوگنہار دے لکھاں اوگن پلا دے چھپاہو

جیہے بھانڈے تیہے آوازے کیا نیویں کیا اُپے

میں آں نال پلیتی بھریا، سخن ہوون کد تجے

سخن میرے چاپاک بناہو ہے توفیق آزاداں

چوہڑے دا پُٹ پکا ملدا جا استادواں

دیکھ الغور سگئی لکڑی اگئی بالن والی

ہر ہر جانی رخنہ موری اندر سارا خالی

اتنی رمز پچھانوں یارو بہت کراں کیہہ گلاں

میں کریوں ہتھ واگ بلوچے جدھر چلاوے چلاں

جاں مردے منہ لائی بھائی کج لائی ہر موری
 نیک انیک آوازے نکلے پھوک جدوں وچہ ٹوری
 سارنگیوں تک حال اساڈا خشک لکڑ کس کم دی
 وچوں بھگی باہر ڈنگی کچی کچے چم دی
 کلّیاں، موراں نے تن بھتیا، چھیک پئے ہر جائی
 بارا گان لگی جد یاراں تاراں چاہڑ و جائی
 اندر خالی تے منہ کالا طبلہ چم کچے وا
 پکے بول سناندا پاندا جاں ہر ہتھ سچے وا

دانش مندوں سے التماس

دانش مندو سُنو تمامی عرض فقیر کریندا
 آپو چنگا جے کوئی ہووے ہر نوں بھلا تکیندا
 تک تک عیب نہ کردے واندے چنگے لوگ کداہیں
 نکتہ چینی فتنہ دوزی بھلیاں وا کم اناہیں
 عیبوں پاک خداوند آپوں کون کسے نوں آکھے؟
 کاہنوں گل کسے دی کرنی میں بھی شاعر بھاکھے

میرے نالوں ہر کوئی بہتر مہیں بیچ ایاناں
 تھوڑا بہتا شعر سخن دا گھانا وابدا جاناں
 تھوڑی بہتی تہمت کولوں کون کوئی بیچ رہندا
 پر میں آپو اوگنہارا دوسریاں نہیں کہندا
 پردہ پوشی کم فقر دا میں طالب فقرانواں
 عیب کسے دے پھول نہ سکاں ہراک تھیں شرمانواں
 جس نوں کسے دا ہووے تہس دے نہ دسدے
 سخناں دے جو عاشق بن دے عیب نہ ڈھونڈھن اسدے
 کرم کرو تے عیب چھپاؤ پڑھو سنبھالا کر کے
 ڈوہنگی نظرے مر مر سمجھو لنگھ نہ جاؤ تر کے
 میں بھلا تے تہسی نہ بھلو سمجھ بناؤ معنے
 چلدے گھوڑے نوں مت مارو چابک طعنے
 شعر میرے اس ملک اپنے وچہ مول نہ پاندے قیمت
 دُور دراڈے جس نوں لبھن جانے بہت غنیمت
 کیسر سستا ہے کشمیرے پچھو مل لاہوروں
 پستے تے بادام محمد سستے ملن پشوروں

کرے سوال فقیر محمد پڑھنے والے تائیں!
 رونق کریں نہ شعر مرے دی نال ادا سنائیں
 باہجھ ادا آواز ریلی لگدا شعر اَلونا
 دودھ اندر جے کھنڈ رلائیے مٹھا ہوندا دونا
 جیونکر بیٹے تسانوں پیارے تیویں بیت آسانوں
 بیٹے نوں کوئی انگل لائے لگدے بید تسانوں
 جہلم گھاٹوں پر بت پاسے میر پورے تھیں دکھن
 کھڑی ملک وچہ لوڑن جیہڑے طلب بندے دی رکھن
 میں شوہدا اُتے خاک رلیساں جھل ہجر دی کافی
 جے رب تچے روشن کیتے رہسن سخن نشانی

حضرت پیر روشن ضمیر کے نام

کون بندے نوں یاد کر لسی ڈھونڈے کون قبر نوں؟
 کس نوں درد اساڈا ہوسی روگ نہ رنڈی در نوں؟
 رُوح درود گھٹن سب جاسن آپو اپنے گھر نوں
 تیری رُوح محمد بخشا تکیسی کیہڑے در نوں

نال گھر چاہڑے نہ سکھ ڈٹھے نال کھٹی گھٹی
 نہیں کے ول لینا کوئی نال چھڈ چلے ترٹی
 جے کجھ آیا سو منہ پایا تلی رکابی چٹی
 خالی ہتھ محمد بخشا ٹری نکاری لٹی

شاعر کا مقولہ

آہو ہمت مرداں والی ایہو کم کریندی!
 مرداں دے در ڈھیندے ناہیں شامت تد مریندی
 جس جانی وچہ مطلب ہووے مرد پچھاون گھلیاں
 ملن مراداں منگتیاں نوں، مرداں دے در ملیاں
 ہوندے بند خلاص شتابی مرد پون جد ضامن
 دھن نصیب اوہدے جس پھڑیا مرداں دا دامن
 مرد ملے تاں درد نہ چھوڑے اوگن دے گن کردا
 کامل لوگ محمد بخشا لعل بنان پتھر دا
 ہمت ہار نہ مو لے تون مت کوئی کہے نمردا
 ہمت نال لبھے جس لوڑے پائے باجھ نہ مردا

جاں جاں سانس نراس نہ ہووے سانس طے مرہ آسا
 ڈھونڈ کرن تھیں ہٹیں ناہیں، ہٹ گئیوں تاں ہاسا
 جھل جھل بار نہ ہاریں ہمت اک دن بھرسی پاسا
 بھکھا منکن چڑھے محمد، اوڑک بھردا کاسا
 جاں مقصود میسر ہوندا، رنجوں راحت تھیندی
 یاد نہ رہے قضیہ کوئی جدوں فراغت تھیندی
 جس دل اندر ہووے بھائی پک رتی چنگاری
 ایہہ قصہ پڑھ بھانبر بن دانال ربے دی یاری

التماس

میں بھی بات عجائب ڈٹھی فارسیوں اخباروں
 نالے امر ہو یا سی صادر مرشد دے درباروں
 اس ہندی وچہ مطلب پتے جیہا جیہا کوئی چاہے
 پاوے رب قبول محمد مرداں دی درگاہے
 ہر ہر قسم خوشی دی اس وچہ ہر ہر قسم غماں دی!
 سننے والے پاون ایستھوں خواہش جہاں کماندی

بہتی ہے تعریفِ حُسنِ دی، ہاسی بُری شکلِ دی
 نالے دَر د وچھوڑے بہتے، نالے خوشی وصلِ دی
 آدمیاں دے راہِ طریقے جن پریاں دے نالے
 عشقِ خوشی دے ساجے ساجے درد و کھاندے چالے
 پادشاہی تدبیراں گھنیاں دولت، فوج، رسالے
 نخل، سخاوت، ظلم، عدالت، غفلت سُر ت سنبھالے
 جوشِ خروشِ ندی، دریاواں، ٹاپو سیرِ جنگلِ دی
 زھڑناں ترناں، اڈناں ڈھناں فکر اتھے ہر گلِ دی
 عاجزیاں، بیکساں گھنیاں حالتِ دیسِ بدیسیوں
 دیسوں دیسِ عجائبِ اس وچہ کیا بھورے کیا کھیسوں
 کوہِ قافاں دے پتے نشانی غاراں شہرِ اجاڑاں
 کلر شورِ باغیچے نالے میوے تے پھلواڑاں
 سیر، شکار، اسیری، قیداں نالے صلحِ لڑائی
 سوگ، ویاہِ محمدِ بخشا ہر گلِ اس وچہ آئی
 رستمِ دستی، حالِ شکستی دہشتِ بھاوجِ دلیری
 خوف، اُمیدِ محمدِ بخشا اس وچہ گھنی گھنیری

بات مجازی رمز حقیقی وَن وناں دی کاٹھی
 سفر العشق کتاب بنائی سیف چھپی وچہ لاٹھی
 شاعر دی آزمائش ہاسی اس قصے وچہ بھائی
 ہر رنگوں خوشی سخن سناوے تاں اس دی دانائی
 خوشیاں اندر اوہو اجیہا درداں دل دکھایا
 صفت کو صفت اندر فرمادے سخنوں سخن سوایا
 جنگ لڑائیاں کانگاں اندر گج کڑک کے آوے
 سفر وطن تے ماتم سوگوں پورے سخن سناوے
 ہر ہر فن ہنر وچہ ہووے ماہر تے یک فنی
 لطف خدائی نال عطائی تاں اوہ ہوندا سنی
 لُغتیاں ورتن دان لیاوے ملنے وچہ عجائب
 لیکن ایسے مُلوں نہ ہوون ہر ہر نظروں غائب
 قصے ہور کسے دے اندر درد اپنے گج ہوون
 بن پیڑوں تاثیراں ناہیں، بے پیڑے کد روون
 جس وچہ جی رمز نہ ہووے درد منداں دے حالوں
 بہتر چپ محمد بخشا سخن اجیہے نالوں

جو شاعر بے پیڑا ہووے سخن اُوہدے بھی رُکھیے
بے پیڑے تھیں شعر نہ ہوندا اگ دن دھواں نہ دُھکھینے

دیکھو دیکھی بیت بناؤن شعروں خبر نہ پاؤن

ایس طرح تے صفتاں مٹھاں پُستے ڈوم سناؤن

ردی ردیفوں نام نہ جانن، قافیوں بُدھ نہ کافی

وزن برابر ٹٹ دا جڑوا، صفت اسم نہ بھائی

سُخن بھلا جو دردوں بھریا بن درداں گجھ ناہیں

نڑاں گماواں فرق رہو دا کیا کانے کیا کابی

درد منداں دے سخن محمد دین گواہی حالوں

جس پتے پھل بدھے ہوون آوے بو رومالوں

دانش مند پچھان کریندے، عامان سار نہ بھائی

لکڑ ہارے لین بازاروں جو سستی مٹھیائی

مقام بے نیازی

جے لکھ جانی صدقے ہوون، جھل کے تیغ پر م دی
 گجھ پرواہ دریا دے ہک قطرے شبنم دی
 جے لکھ سیس رن وچہ خاکے کر کر عشق پیارا
 جیوں سورج دے نوروں چھپیا ذرہ ہک نکارا
 ست آسمان جھڑن تاں جا پے بت درختوں جھڑیا
 چوداں طبق ڈبن تاں جیویں لکھ باراں ہک جھڑیا
 سہل نہیں ایہہ وادی بھائی سہل تکیندے جاہل
 عملاں دا ایہہ حال محمد پر ہو بوہ نہ کاہل
 کیس سالک اس رستے ٹر کے اوڑک انت لیا سی
 اس دروے دا دارو بھائی کس دے ہتھ پیاسی
 جے کر کار تیری ہے کاری لوہیں لگانت کاری
 جے کر کار نہ کاری آوے بہت اوتھے بے کاری

لکھ کروڑ اسماں تھیں چنگے خاک ہوئے اس جانی
جے جگ ہوئے نہ ہووے اتھے ہے پرواہ نہ کائی
کار کریں جو کہے کری گر کر بنکار نہ کاروں!
عملاں تے دھر آس نہ ذرہ فضل منگو سرکاروں

ذکر وادی و منزل توحید

اگوں منزل آوے بھاری وچہ وادی توحیدے
عابد تے معبود ملیندے دوئی نہ پیر مُریدے
ازل ابد دا جامہ بگو ایہہ گلماں وچکاروں
ہر دا رُوپ محمد بخشا اے ہکے سرکاروں
جے کوئی غرق نہ ہو یا بھائی وحدت دے دریاوے
کیہ ہو یا جے آدم دسدا لیک نہ مرد کہاوے
جاں جاں اپنے آپے اندر جا بندے دی ہوسی
کر کر شادی کدے ہتے گا کدی غماں وچہ روسی

جاں ایہہ اپنے آپوں نکلے نہ کوئی غم نہ شادی
 دوزخ دا غم خوشی جنت دی دواں تھیں آزادی
 ہر اک اندر دوزخ جس وچہ سپ اٹھائیں واسا!
 اس دوزخ سے باہر آویں خطرہ رہے نہ ماسا
 عقلوں فکروں باہر نہ آوے نچدا پھرے دیوانہ
 آکھے خبر نہیں میں کیہڑا کیہڑا میرے خانہ
 جاں توں گم ہوویں وچہ اسدے اپنی چھوڑ نشانی
 ایہہ توحید محمد بخشا دے کون نشانی؟

ذکر منزل حیرت

پھر اگوں اک منزل آوے حیرت والی وادی
 در افسوس ہوئے گم اوتھے ہر گز خوشی نہ شادی
 دم دم تیغ غماں دی مارے حیرت اگ نہ بچھے
 آپیں درد تے لکھ دردوں رات دہاڑ نہ سبھے
 جاں اوہ مرد حیرانی والا جا پوہتا اس جائے
 ہوندا گم تحیر اندر اپنا آپ نہ پائے

فانی نہیں یا باقی دونوں نہیں میاں تو دوئے
 دس سانوں کچھ پتہ نشانی حال تیرا کیہہ ہوئے؟

نہ میں مسلم نہ میں کافر خبر نہیں کس چالی
 نالے ایہہ دل عشقوں بھریا، نالے ہے مڑ خالی
 حیرت سر گردانی ناہیں کیکراگے گھڑیئے!
 شہراتے دروازے چھڈے کتھوں نکل کے وڑیئے

منزل فقر

فرموشی دن منزل ہوئے گنگے ڈورے جھلے
 جاں اک سورج چڑھیا سبھ تارے چھپ چلے
 کانگ چڑھے دریا فقر دے جنبش اندر آوے
 پتھر نقش، بریتی، بیلا بوٹی ریت چھپاوے
 دوئے جہان محمد بخشا موج اس ہک دریاؤں
 جے کوئی ایہہ منے ناہیں کسر اوہنوں سوداؤں
 ایس ندی وچہ چبھتی مارے جے کوئی ہمت کر کے
 سدا سکھالا رہسی بھائی، کیہہ کم باہر تر کے

فانی نہیں یا باقی دونوں نہیں میاں تو دوئے
 دس سانوں کچھ پتہ نشانی حال تیرا کیہہ ہوئے؟
 نہ میں مسلم نہ میں کافر خبر نہیں کس چالی
 نالے ایہہ دل عشقوں بھریا، نالے ہے مڑ خالی
 حیرت سر گردانی ناہیں کیکراگے گھڑیئے!
 شہراتے دروازے چھڈے کتھوں نکل کے وڑیئے

منزل فقر

فرموشی دن منزل ہوئے گنگے ڈورے جھلے
 جاں اک سورج چڑھیا سبھ تارے چھپ چلے
 کانگ چڑھے دریا فقر دے جنبش اندر آوے
 پتھر نقش، بریتی، بیلا بوٹی ریت چھپاوے
 دوئے جہان محمد بخشا موج اس ہک دریاؤں
 جے کوئی ایہہ منے ناہیں کسر اوہنوں سوداؤں
 ایس ندی وچہ چبھتی مارے جے کوئی ہمت کر کے
 سدا سکھالا رہسی بھائی، کیہہ کم باہر تر کے

اس ندی دی چبھتی اندر چت ہمیش سکھالا
 گم ہوون بن ہور بھاوے داندے پن کشالا
 حکمے نال اس چبھتی وچوں جا سر باہر آئے
 تاں اوہ کاریگریاں دیکھے تک تک بھیت پچھائے
 جان ایہہ اپنا آپ بندے دا پردہ ہے ولبر دا
 کال ملک تے عزت دولت سنگ کھڑیاں کد تر دا
 خاطر جمع ہوئی جس ویلے خودی ونجے بے خودیوں
 پاک ہووے تاں باہر آوے ہر ہر نیکی بدیوں
 جاں ایہہ نیکی بدی نہ رہندی اس دم عاشق ہوندا
 گم سُم عشق بحر وچہ ہو کے یاری کرن کھلوندا
 جیوں ایہہ حال احوال فقیر دا غائب ساڈی نظروں
 تیویں شرح زبانوں اوہلے نالے صفتوں خبروں
 بعد فنا یوں باقی ہونا کیہ جاناں اس باتوں
 نویں کتاب سینے جے لکھاں باتاں نفی اثباتوں
 مر کے جیوں دی گل چنگی سو جانے جو کردا
 جس دے سراہہ ورتی ہووے کم نہیں ہر ہر دا

میں کیہ جاناں حال فقر دے مدعی نفسانی
 سنی سُنائی لکھ دکھائی، پائی نہیں نشانی
 اپنی موت حیاتی اندر جب تک تیرا دیرا
 اس منزل وچہ کد محمد پیر پوے گا تیرا
 اپنا آپ محمد بخشا تیرا مصر شہر ہے
 مشکل پندہ سخن دے لوڑیں رستہ بحر و بر ہے
 جاں ایہہ مصر پیارا بتیوں کوڑا زہر ہووے گا
 تاہیں دل سفر ول جاسیں پینڈا لہر ہووے گا
 دھتیاں پتر، بھیناں بھائی وچھڑ سنگوں ساتھیوں
 بیڑی روڑھ اسباباں والی عشق ندی دے ٹھاٹھوں
 رستہ دونہ اوڑک جس دا گھننے قضیے اس دے
 جیہڑے نال یقینے ٹردے ونج جن سنگ وسدے
 توڑے کج نہ معلم اس دا تھاں ٹھکانہ پاسا
 چھڈ دنیا پو لہر فقر دی رکھ ملن دی آسا
 یار ملے بن مرسو ناہیں سیس تساں جے ہولے
 اوہ تیرا توں اُسدا ہوئیں وتھ نہ رہسی مولے

محبوبان دی بے پرواہی سُن کے ہٹ نہ راہوں
 بہت آس قراری کر کے ونج اُسے دَرگاہوں
 اپنا آپ چھڑیں اس کارن سا جن تاں گھٹ آون
 سب جگ اُتے شاہی تیری پریاں تخت اڑاون
 ڈھونڈن والے مرن نہ خالی خود حضرت فرماوے
 ویکھاں سیف ملو کے وے جو لوڑے سو پاوے

اوصاف عاشقی

سدا سکھالے اوہو بھائی عشق جہاں گھٹ آیا
 مرہم پھٹ اوہنا ندے بھانے بگو جیہا سکھایا
 — تاج تخت سلطانی تج کے ٹھوٹھا پھرن گدائی
 رکھ اُمید جن دی وروی کٹن جو بن آئی
 — دم دم پین شراب غماں دی، دم نہ مارے مولے
 وٹ جھلن وٹ پان نہ متھے واہ تہاندے رولے
 — کر کر یاد جن نون کھاندے، بھن بھن جگر نوالے
 شربت وانگ پیادے ہتھوں، پیون زہر پیالے

جھلن یار ملامت والے عشقے دے متوالے
بھٹکا اُوٹھ ہووے مستانہ بھار اُٹھاوے بھارے

س باہروں دِسَن میلے کالے، اندر آب حیاتی
ہوٹھ سُنکے ترہایاں وانگر جان ندی وچہ نہائی

شہر اجاڑ ڈھونڈیندے وتدے دلبر وچہ بغل دے
گونگے ڈورے کن زبانوں معنی سب عقل دے

س رات رہاں گل لایا جانی ہک دم جدا نہ ہوندے
عاشق رجن نہیں محمد بھر بھر ہنجوں روندے

ایسا صدق لیاون اُس تے تچے نال دھیانے
اس بن باغ بازار نہ بھاون لاون اک جہانے

س ہک دلبرنوں دل وچہ رکھن، سبھ خلقت توں نسن
دیدن دید نہ جانن بولے، کھول کے دارو دَسَن

وچوں آتش، باہروں خاکی، وسدے خالوں حسوں
جے ہک نعرہ کرن محمد ڈھین پہاڑ شکستوں

س راتیں زاری کر کر روندے نیندا کھیں دی ڈھونڈے
فجرے اوگنہار کہاون، ہر تھیں نیویں ہوندے

.....
 نہہاں ہک گھٹ بھر کے پیتا وحدت دے مدھ لالوں
 علم کلام نہ یاد رہیو تے گزرے قال مقالوں

۔ ریت وجود تیرے وچہ سونا اینویں نظر نہ آوے

ہنجوں دا گھت پانی دھوئیں ریت مٹی رہڑ جاوے

۔ بوٹی گال ریاضت والی آتش بال غماں دی

پریم جڑی گھت ویکھ محمد سبھ چاندی من بھاندی

اس دوئی دے دعوے پٹیاں سٹیاں ڈور حضوروں

نوروں سایہ ظاہر آیا چھپ نسدا فر نوروں

۔ جیون، جیون جھوٹا نانواں موت کھلی سر اُتے

لاکھ کروڑ ترے تیں سوہنے خاک اندر رل سٹے

۔ جہناں عشق خرید کیتا اوہ اینویں آ بگتے

عشقے باہجھ محمد بخشا کیا آدم کیا سٹے

۔ جس دل اندر عشق نہ رچیا، سٹے اس تھیں چنگے

خاوند دے در راہی کردے صابر بھگتے، ننگے

۔ عشقوں باہجھ ایمان کویہیا، کد ایمان سلامت

مر کے جیون صفت عشق دی دم دم روز قیامت

مر عاشق بن سکھالا ناہیں دیکھا مینوں پتنگ دے
خوشیاں نال جلن وچہ آتش موتوں مول نہ سنگدے
جے لکھ زہد عبادت کریئے بن عشقوں کس کاری
جاں جاں عشق نہ ساڑے تینوں تاں تاں نجبے نہ یاری
سر پکا پیر دھریں جے دھرنا تلک نہیں مات جاوے
سو اس پاسے بہے محمد جو سر بازی لاوے
یار کبرے جد اپنا تینوں چھٹن ہور اشنائیاں
ماں پیو بجن یار نہ رہسن حرص نہ بھیناں بھائیاں
مر سگے پیر ندی تھیں لکنن وچہ سمندر چل دے
ہرگز مثل سمندر ساگر آتش وچہ نہ جل دے
وچوں نور الہی رنگے، باہروں کالے کٹن
نال اوہ میرے وانگوں یارو، دل جنجو گل انہی
منٹھی چھاں، اتے پھل والے، وانگ انجیر انگوراں
ناں بے فیض اساڈے وانگوں، کوڑے متھے گھوراں
اوپر جلی، موبوں جلی اندر نہیں تجلی!
جب تک عشقوں جان نہ جلی بھٹھ جلی کیا جلی
جے توں عاشق بنیا لوڑیں پلا پلڑ بجن دا
جان منگے تے دیہہ شتابی، صرف کریں نہ تن دا

ہالی لوک کریندے واہیاں سٹکڈے ڈھپتے سرڈے
 سارے رنج بھلے جدرج کے من پائیاں گھر کھڑے
 عیاشق نا اُمید نہ ہوون، دل دیاں لمٹیاں آساں
 جے سو وار کھدیڑن دَرَتوں کوکن کدے نہ جاساں

سیف المملوک کی ابتداء

(شہزادہ سیف المملوک عاصم بن صفوان شاہِ مصر کا فرزند تھا)

پیر مرا اُوہ دمڑی والا پیرے شاہ قلندر
 ہر مشکل وچہ مدد کریندا دوہاں جہاناں اندر
 عاصم بن صفوان شہزادہ والی تخت مصر دا
 آبا شاہ سلیمان دوجا، صاحب دولت زر دا
 ذوالقرنین سکندر والا، شوکت شان زیادہ
 بادشاہی گھر اس سے دائم عادی دا شہزادہ
 رومی چامی، چین مچینی، غزنی، ہندوستانی
 زنگی روسی، ہور فرنگی، یونانی، ایرانی
 کوٹ قلعے در بند ہزاراں چھاؤنیاں ہر دیسی
 سدا برت ہر شہر بنائے رست کھاون پردیسی

عادل سخی سکندر جیہا جیوں دریا وچہ موجاں
 زوروری اُوہدی سُن کنتبن دیواں دیاں وی فوجاں
 عیش خوشی جو دنیا والی سہو سی ہتھ آئی
 سب مُراداں چاہیاں پایاں کردا شکر خدائی
 گھوڑے، نچر، اُوٹھ ہزاروں موتی لعل جواہر
 لکھاں تھان دتے زر بفتوں دولت انتوں باہر
 گولیاں گولے سوہنے سندر زیور لا سنگارے
 ڈولی دا سر صدقہ کر کے دتے باپ بچارے
 تنبو، خیمے، جڑت جڑاؤ موتی تے زرکاری
 سورج نال زلاون رسماں لگی پھول کناری
 اگے چھتر سنہری لائے چمک دسن آسماناں
 کیتی چھاؤں جہانے اُتے اچیاں سائباناں
 بادشہی زر بفت وچھائی پھلاں تیج سجائی
 گرسی ہور جڑاؤ سونی ہر سر کردے پائی
 چارے طاق محل سجایا انبر تے سرطاقاں
 ہر طاقے وچہ سوہنے کھیڈن اُلفت نال اتفاقاں

سیف المملوک کی ولادت

شہزادہ سی لعل چمکدا، سُورج شکل پیارا
 نگ موتی صالح دا بیٹا، چن جیہا چمکارا
 سدا برت ہر رستے اُتے لائیاں ہور سببیاں
 دے سروپا نوازش کیتی عادی دیاں اسیلاں
 شادی دے شدیانے وجے نہیراں لگیاں چوٹاں
 ملکاں اندر شلکاں ہوئیاں، ہر تھانے وچہ کوٹاں
 ہر مقدم تے پٹواری، دفتریاں، دیواناں
 قدر بہ قدر سب نے آندا شکرانہ، نذراناں
 طرماں نے کھرناہیں وجیاں نائے ڈھول بھرائی
 کیہڑے کیہڑے گئے محمد، کھٹی ہوئی لوکائی
 بلببل طوطے سوہلے گاؤن "حال" پنے حیواناں
 کھوں دا کتا چٹکی مارے نیل پھرے دیواناں
 ہر ہر پاسے نہران وگن چوک عراق اچیرے
 شیش محل چبارے گوشے، میلے امیرے ڈیرے

ٹنڈاں ہنجوں بھر بھر ڈھلن، جاں اندر کر خالی

سدا نہیں اس رونق رہنا، سدا نہیں خوش حالی

ہر کوئی جانے سوڑی سامی ڈاڈا قبر اندھیرا

اک اکلے وچہ اجاڑے، دائم ہوسی ڈیرا

لکھے رکھے لیکھ ازل دے، مول نہ جاندے میٹے

دیتا اوہدا سرتے جھلے جے رب کھڑی بیٹے

جان کنڈن دی تلخی ڈاڈی، سُن کلاں تن کبتے

پک کتابیں قبریں آگے، دوزخ بھال آلتے

پڑھنا علم ضرور بندے نوں کیتا فرض الہی

کردا علم دے نوں روشن، ہوندی ڈور سیاہی

جیویں سورج وچہ نورتیویں ہی علم روچے وچہ جانے

نورے باہجوں سورج چتھر آدم جنس حیوانے

علمی کارن دُنیا اُتے آون ہے انساناں

سمجھے علم وجود اپنے نوں نہیں تاں وانگ حیواناں

سیف ملوک اندر رب پایا بیہتا اثر دنائی

تیز طبیعت، ہوش ودیعت، فہم عقل چترائی

حُسنِ رسیلا، نُخوِ حلیمی، سادہ مُکھ صفائی
 سوہنے ویکھ ہوون شرمندے جھال نہ جھلدا کائی
 روشن شمع نُورانی، چہرہ پھتے لاٹ آسانی
 وانگ پتنگاں سڑن چوفیرے عاشق مرد زانی
 جے اوہ نظر کرے وَاں انبر چمک نہ جھلن تارے
 تارے جس دل مہریں آوے، کردا پار اتارے
 تھوڑی تھوڑی صفت محمد لکھدا چل ہر جانی
 نرمی پھڑ مت حُسنوں گرمی کاغذ قلم جلائی
 تھوڑی مدّت وچہ شہزادہ ہویا سکندر ثانی
 علموں، عقلوں، زوروں، شکلوں جو اوصاف انسانی

شہزادہ اور شاہ مہرہ

لکھے لیکھ ازل دے یارو ہوندے نہیں کنارے
 بادشہاں ٹوں پون قضیئے کون اسمیں بے چارے؟
 بہتے گم چک دے جیہرے بُرے ڈھکن تقدیروں
 جے سو اپنے دلوں کریئے چنگے کر تدبیروں

آدم دی کی قدرت سر بے ایسے روپ بناوے
 قدرت دے ہتھ نال بنائی خالق اپن اپارے
 مندے من دے روگ خمد من دے منیں دواواں
 بھید ہووے بے دلبر تائیں بھید ایہہ کھول سناواں
 اوہ رخسارے رنگ غوانی ہوئے کیسر پیلے
 نتموں جھانی بمانی مارے نرگس نین رنگیلے
 روز ازل کے لکھے لیکھوں سے کب ہون چھٹکارے
 تاج ذراں پر کڑیاں پڑیاں "پھریں وہ مارے مارے
 پار وہی جاتے ہیں جس کو پار کریں تقدیریں!
 بندوں کی بگڑی کب سنوری کر دیکھیں تدبیریں
 اس صورت کی صورت جیسا حسن نہ ہو انسانی
 جیسے کوئی حور بہشتی یا سرِ ربانی
 آدم کی کیا قدرت جو وہ ایسا روپ رچائے!
 ایسی سندر شکل تو خالق اپنے آپ بنائے
 من کے روگ محمد بخشا کب ہوں دُور دوا سے؟
 اس دُکھ کا دارو ملتا ہے یار کی اذن رضا سے

وہ رخسارے لال گلابی ہو گئے کیسر پیلا!
گم کے سائے میں سنولا گئے نرگس نین رنگیے

سب خزانے ہتھ او سے دے چا بخشتے جس بھاوے
نظروں شاہ کرے تے شاہاں سفروں اوکڑ پائے
مشکل پاون والا آپوں، آپوں حل وی کردا
عاشق نوں لا روگ پریم دا، میل بجن ول کردا
سکھیاں نوں اوہ دکھ سہاوے، پاوے وخت امیراں
اڈوے پنچھی قید کرائے، چھڈے سخت اسیراں
خاکوں صورت، سُندر کر کے، پھر زلائے گھٹے!
پھل کھڑائے بوٹی وچوں فیر پتر کھوہ سٹے

ابیات کی اکائیاں

شاہ رُوئے زمین دے اکثر تیرے کول سلامی
تاجاں تختاں والے تیری کردے آن غلامی
جے لکھ عقل تمیزاں کریئے اوڑک ہونی ہوناں
ہسدیاں، کھیڈ دیاں کس بھاوے بیٹھنماں وچہ روناں

اندرا عشق جلاندا جیکر آتش سُکیاں پتیاں

مت نہیں دل میرا مندا، مت ہن دیہو متیاں

آپوں ٹھوکر لائی شیشے، بھج ہو یا ہن کمرے

کیوں کر پاج لگے ہن ثابت جسے سولائے اور کڑیے

دیس بدیسی پھر دا رہساں جاں تک ہوگ حیا تی

مت سب بنا سی مولیٰ لبھسی وست کھڑا تی

موتوں خوف نہ کھاوان ذرہ بہت دلیر دلاں دے

وچہ میدان لڑائی والے پاؤں سیر ہو جاندا

کہندا شاہ فرزند پیارے توں جگر دا بیرا

تینوں سیک لگے جے رتی سڑے کلیجہ میرا

ناں میں کملا، ناناں میں جھلا سب کجھ سمجھاں جاناں

پر کجھ دوس نہیں پر، بابل ہو یا رب دا بھاناں

اندرا باہر عشقے رڈھا، وسدا نہیں تسانوں

مال خزانے کیکر بھاوان اک گیا جیو جاناں

س لکھے لیکھ ازل دے کیہڑا کر تدبیر مٹائے

کئی امیر، وزیر سیانے اس تقدیر بھلائے

چار دیہاڑے عمر جوانی کر دی عیشاں موجاں
 سدا نہیں ایہہ دولت، دنیا سدا نہیں ایہہ فوجاں
 ناں میں تیرا سہرا ڈٹھا، ناں ہتھ بدھا گاناں
 ناں میں تیری جج چڑھائی، ناں و بیا شدیا ناں
 توڑے کتے بن کے رپئے وچہ وطن دیاں گلیاں
 در در جھڑکاں سہینے، تاں وی فر پر دیوں بھلیاں
 مورت چکھے بھج بھج مر میں خبر نہیں ہے ملی
 بجلی مرگ جلاسی بوٹا یا باغچہ کھلسی
 ناں کر تتا تاء اجیہے، ٹھنڈا ہو، دن کٹ کھاں
 سر چلتا جو جامہ تیرا، اس کچیا نوں، ہٹ کھاں
 ویلا آج بھلیرا تیرا نالے عمر جوانی
 کرو عدالت، ہور عبادت، اوڑک ہونا فانی
 بھلکے موت آئی جس ویلے سے افسوس کریں گا
 عملاں باہجھ نہ تلا شناہی کیوں بحر تریں گا
 نہ کوئی روملا خطہ اوتھے، نہ کوئی عذر بہانہ
 جو گجھ کر سیں، سو یو ملیں، ڈاڈا عدل شہانہ

لہماں پند نہ سنھبسی بیٹا، بہو کھاں ہو نچلا
 جوش خروش مٹا پیارے جاہ نہیں ہو جھلا
 چوہا، چڑاتے کتا، بلا ہر کوئی وطن دھراندا
 توں آدم شہزادہ ہو کے چھڈیں وسن گھراں دا
 یاراں کچھے وطن بھلاواں، دیکھاں دیس بگانہ
 ٹھلاں وچہ سمندر غم دے پلے تاں یارانہ
 عشقے دا رخ دیکھ محمد ہوں فیل پیادے
 متیں لگے ناں اٹھ وگے کی مفدور شہزادے
 ربتی بن کے ڈردا یارو، شیر اندر جا بن دا
 خون لیے بن ہاڑ نہ پڈے سدا بہادر ران دا
 کیوں کر باکاں اندر آون ہتھوں چھٹیاں واگاں
 بادشہی کس کاری مینوں دتی ظہیری بھاگاں
 سہاٹی بوتل آن اجیہی، پی کے ہوش بھلائے
 جناں کولوں رخصت ہو کے پند سفر دا چائے
 لکھے کون محمد بخشا ظلم عشق دے چنداں؟
 ماپے آپ کراون قیدی فرزنداں دلبنداں

باپ زینخا قید کرائی، ندی رڑھائی سسی
 پنوں بھائیاں بنھ چلایا، گل نہ جاندی دتی
 بند اندر فرزند جہناں دے، پائی تند اوی
 تخت نچے سرتاج قبر ہے، پیڑ اندر جد بلی
 عشق نچائے تھیا تھیا چھنکن پیریں سنگل
 قید چھٹے تاں اس لکھ لٹی ڈھونڈن تکیاں جنگل
 شاہ شاہپالے دی اوہ بیٹی پریاں دی شہزادی
 حُسن جمال پری ہے مائی مہر افروزہ دادی
 کہے توں میرا مار کہاویں، عشق تیرے دل رسیا
 میرے بنا بھ نہ ہو رقبولیں، رہیں نہ پھابی پھسیا
 عشقے کارن آدم کیتا محرم یار یگاناں
 آہے ملک عبادت جوگے کی حاجت انساناں
 عاشق کہندا اے لکھ آکھو ہک بات نہ سندا
 ایہہ بھلاں چھڈ بھلا ناہیں بھلا اپنے گن دا
 پڑھ پڑھ پتھر بنیا ہے ساں، پارس عشق لگایا
 سونا سکہ جو کجھ آہا ہتھہ صراف دکایا

وکیا سودا مُردا ناہیں لکھ دیہو بھانی!
چھیک گئے سب حرفِ تساڑے، وگ پر م دی کانی

جے مُورت وچہ ہوندا ناہیں ہر تچے دلبر دا
کیہہ طاقت سی گھائل کردی جگرا دانشور دا

جھلیاں نون مت دیون والے جھلیاں وچہ گنیندے

اساں ججن ول سر بر جاناں مرسو متیں دیندے

جے گجھ لاڈ پیار مانواں دا کیہ گجھ آکھ سناواں

جے اُج ماں ہوندی اوہ مردی، کی پرواہ بھراواں

اُنٹے وچوں پنکھی کڈ دا دے کے پنکھ اڈارے

پتھر وچوں لعل بناوے راتیں مینہ کھلارے

میرے جنے عاجز بندے نون تخت دیوے سلطانی

واہ کریم محمد بخشا، میلے وچھڑت جانی

اک منظر!

سیف ملوک شہزادے کہیا حاضر ہوون ساتی

سو بنے خُسن اداروں والے، مصری ہوو عراقی

چھوکریاں تے گو لے آہے، سوہنے حُسن رنگید
 غمزے نال کرن دل گھائل، سُندر ہین ریلے
 مورت نازک وانگ گلاباں لاوے وانگ پیالے
 قد چنے دی ڈالی وانگر، پھل لگے گل لالے
 طوطے، کول وانگن بولن ہسن ہار لٹکدے
 چور دلاں دے ٹھگ نیناں دے، ترسے اکھ مٹکدے
 کاسے ہتھ سفید بلوری، بھرے عقیقی مدھ دے
 ساقی نویں، شراب پُرانی نشے سوائے دَرّھ دے

سمندری طوفان

ہک دن کرنا رت دا ہويا اٹھی سخت ہنیری
 دُھند غبار سنسار چھپایا لگی جھڑی گھنیری
 نوح والا طوفان از غیبوں، غرق کرن ٹوں آیا
 شاہ سپاہ تمام پکارن، رکھیں بار خدایا
 بدل قہر نزول مچایا، لہر سمندر آئی!
 مگر مچھ سنسار بلائیں رڑھدے دین دُہائی

کر کے بدلی، دھڑ کے پھرنے بجلی دے چمکارے
 دُور جہازاں کھڑ کھڑ مارے جھکھڑ دے اوارے
 دُنیا اندر کون امن وچہ، ہر کوئی دُکھیارا!
 بے وفا سنسار ہمیشہ ٹھگ بازاری بھارا
 کدے کرے سردار جیہاں، دے پوشاکی چٹی
 کدے بناوے فیر محمد گھمیاں دی مٹی
 موتی اتے جواہر جُویا چھجیا چھت بنیرا!
 دیوے وانگن لاناں مارے، جھلمل نور چوفیرا
 تُوں چندر میں زہرہ وانگر دوہاں نی جوانی
 ساعت نیک پھری ہن تیری ہوئی اَج قرآنی
 تُوں گلبن، میں چنّے ڈالی، میں موتی تُوں ہیرا؟
 تُوں الوان سُرخ میں نینوں میں سالو تُوں چیرا
 جوڑی اَج خُداوند جوڑی، تُوں راجہ میں رانی
 میں بن اگے، تَدھ اکلیاں کیوں کر عمر وہانی
 شاہ شمس دی کھل لہانی، اڈی چوٹی تائیں
 زندہ رہے نہ موئے موئے کتنے گن سنائیں
 جواک واری مر کے جیوے، پھر انہاں کی مرناں
 دنیا اتوں جس دن بھاوے اس دن پردہ کرناں

بعضے عاشق ہُن تک زندہ، دُنیا اُتے وسدے
 خاصاں تائیں ظاہر وسدے، عاماں بھید نہ وسدے
 رانجھے ہیر سیالے والی ایہو گل سنیدی
 چپ محمد بات اجیہی ناہیں بات پنیدی!
 خدمت گار چو طرفین تاریں ہر اک پھل گلابی
 تحت اُتے شہزادی بیٹھی چہرہ وانگ متابی
 جوڑا ابرو طاق بہشتی یاد و سخت کماناں
 پتیاں جیویں تیر خدنگی، گھائل کرن جواناں
 ظالم نین کٹاراں وانگر، وچہ کجے دی دھاری
 ویکھن والے نوں کر غمزہ سانگ کلیجے ماری

گھوڑے کا ذکر

بی بی ترت منگائے گھوڑے خاص سواری والے
 چوڑیاں نہیں رجن ناہیں وانگوں ہرن غزالے
 پونپہ وچہ نہ بھجن دیندے، داؤ پڑے دی تائیں
 پیراں نال نہ لگن دیندے ڈھوڑ کھڑے دی تائیں

شہرِ زناں کا نقشہ!

قبول نظر کرے شہزادہ دسن سندر کڑیاں
 ہر جھاکے، ہر محل چبارے، واہ شکلاں دل پڑیاں
 ہر غرنے وچہ طرنے تگدا، ہر ہر قدم صنم ٹواں
 ہر کوچے سے، سچے سو بنے تم کرن جو غم ٹواں
 ناریں کھٹن، ناریں کھاوان، ناریں سب کم چائے
 اوہو خریدن، اوہو وچکن، خوب ہزار ہسائے
 بک نڈھیاں بک وایاں ناریں، بکتا خوب جوانی
 بیک بیکاں دی صورت وافر، تارے جیواں اسمانی

اکائیاں

جس دل اندر عشق سما ناں اوس نہیں پھر جاناں
 توڑھے سوہنے ملن ہزاراں، ناہیں یار وٹاناں
 غزنی دے سلطان ہزاروں، سوہنے آئے گولے
 وال ایاز نفر دے اتوں سبھنا تائیں گھولے
 لیلی نالوں گوریاں کڑیاں مجنوں نوں دس چکے
 اُس تے جان کرے قربانی، ایہناں ول نہ تگے
 لوہا پتھر مقناطیسے اٹھ مل دا کر دھائی
 موتی ہیرے ویکھ نہ اٹھدا قیمت رنگ صفائی
 پیلا منکھ نیڑے کھڑیے لکھہ اُسنوں اڈ ملدے
 لعلاں نال نہیں اڈ چمڑن راہ نیارے دل دے
 یار کمینہ جس دل پڑیا، چنگا ویکھ نہ بھل دا
 جس داسب تھیں بہتر ہووے سو کیوں در درزل دا
 حرص مجازی، شہوت بازی، جس اندر وچہ ہوندی
 اک صورت اجلی نوں تک کے، پئی طبیعت بھوندی!

جس سر، ہر عشق ہے اوتھے شہوت مول نہ وسدی
 جس دل حُب بجن دی اس وچہ حُب نہیں ہر کس دی
 اگ نہ ساڑے لکھ جہاں دے رحمت بدلی وس دی
 اینویں صدق نہ ہار محمد ویکھ طبیعت ہسن دی
 کامل عشق خدایا بخشیں، غیر ولوں منہ موڑاں
 بکو جاناں بکو تگاں، بکو، آکھاں، لوڑاں
 آوے مستی، جاوے ہستی، بھلے شکل پرستی
 پیر اکسیر کرے تاں ہوساں ایہہ کھٹیاں جستی

عقل و نفس

کرے ارادہ ایہہ شہزادہ ماراں پیٹ کٹاری
 اس تلخی دے سخت عذابوں چھٹے جند و چاری
 عقل شہزادے نوں پھر درجے مت تری کیوں ماری
 ساس اڈن تک آس نہ لوڑن خاص جہاں دی یاری
 نفس کہے میں کاہلا ہویا کچرک توریں جرساں
 لکھ مصیبت جھاک نہ ملیا، آج ملے بن مرساں

عقل کہے کیوں کملا ہویا عشقے کج نہ لائیں

اتنی سختی آگے جھلتا کج دن ہو رہا تھا میں

نفس کہے ہن کتھوں ملسی ناں کوئی دس سنیہا!

آس ہوندی دس پوندی اسدی اینویں جرن کجیہا

عقل کہے ”ایہہ کم عاشق دا“ عشقوں بس نہ کرنی

لا کے بازی بے اندازی، اوڑک وار نہ ہرنی!

عقل کہے کھا کافی مرنا ہوندا کم شیطانی!

بھار لگا تاں پنڈا تاری بھلی عشق دی بانی

نفس کہے فرہاد نے لایا آپ سرے نوں تیشہ

اوہ مویا مردود نہ ہويا، میں بھی اوہ اندیشہ

عقل کہے فرہاد نے سُنیا شیریں گئی جہانوں

اوس جہان گیا سی ڈھونڈن مُویا نہیں اوہ جانوں

نفس کہے کیوں مہینوالے نے ماری چھان جھناویں

مارو کانگ ڈھٹی سی سوئی کیوں جا پئی دریاویں

عقل کہے توں سمجھیں ناہیں اوہ مرنا کت پاسے!

دسے ہک دوجے ول ٹھلے گل ملن دی آسے

جس دن ہیر ویاہی کھیڑے، رانجھا وی مر جاندا

کاہنوں کن پڑواندے ٹلے، گل کفنی کیوں پاندا

.....
 ہو ہزاراں عاشق ہوئے ڈکئے ہتے لا چاری

یار ملے بن، دوروں اک کے چھری کے ناں ماری

مرداں والا داعیہ کر کھاں رکھ اوہ کچھلی عادت

وانگ سستی بے تسا مویوں تاں بھی عین شہادت

بے کر شرح اس گل دی ڈور سخن ٹر جاندا

کر کے صبر محمد بخشا قصہ چل سناندا

پنجریاں وچہ پنے تڑندے جاء نہیں منکیری

پر بھٹھے، سر گنجے ہوئے ظالم قید لمیری

نسوانی سراپا

چن وانگن دونوں رخسارے، بندی ناں سنگارے

بندی بندی پھبتی آہی وانگ زحل ستارے

پتلا لک مٹھی وچہ آوے، الا مکھن دیہی!

گندے پانی تھیں رب سرجی صورت پاک اجیہی

رُوپ انوپ گڑی دا آہا وانگ بہار چمن دے

نویں جوانی حُسن اَرزانی، نازک شاخ ثمن دے

شنبل والی زنجیری بدھے، چہرہ پھل گلابی!
 زگس مست اُنے دی پھاڑی، اکھیں مرگ شرابی
 جیویں چاندی دی مچھی ہووے، اینویں نک اوچیرا
 چہرے سورج چشمے اندر ہر دم رکھے ڈیرا
 لالی ویکھ پیشانی والی، داغ لگے گل لالے
 دند اجیہے چنے دی کلیاں، موتی کرے اُجالے
 ٹھوڈی وانگ تہانی سوہنی نہی رس بھری سی
 پتلا اُچا قد رنگیلا نازک شاخ ہری سی!
 جاڈوگر دونین کڑی دے وچہ کجلے دی دھاری!
 صوفی ویکھ ہوون مستانے، چھڈن شب بیداری
 کالی رات ہووے رُشنائی جے اوہ جلوہ ڈالے
 اکھ کافی ظلمات خضر دی آب حیات پیالے
 زلفاں دے خوشبوئی حُلے تازے کرن دماغاں!
 آدم ویکھ مرن، جیوں مر دے ویکھ پتنگ چراغاں
 جے باغاں وچہ واؤ فجر دی لوڑ کرے سے برساں
 ایسا سندر پھل نہ لبتھے میں کی صفتاں کرساں
 چاندی وانگر رنگ جُتے دا ہوٹھ مٹھے کھنڈ مشری
 مصری سوہنے اس ول تک کے حُسن مصر دا وِسری

تھوڑی اک خوباں خوبانی، اک میوہ رس والا
 قد اک، پتلی رنگیں نازک، شاخ، بلند و بالا
 جادوگر نینوں میں جاری خوش کا جل کی دھاری
 مست ہوں صوفی و یکھ کے جن کو چھوڑیں شب بیداری
 جلوہ اس کا شب سیاہ میں روشن ماہ اچھالے
 اُس کی دو آنکھیں چھلکیں آبِ حیات کے پیالے
 زلفوں کی خوشبو کے خلے کریں دماغِ دوانے!
 لوگ فدا ہوتے ہیں جیسے شمعوں پر پروانے
 صبح کو باغ میں بادِ سحر دیکھے، ڈھونڈے لہرائے
 کسی چمن میں ایسا سندر پھول نظر کب آئے؟
 جسم اُس کا جوں چاندی چمکے، لب میٹھے جوں شکر
 مصری محبوباؤں کے، ایسے نقش، سے خوش تر

دُکھئے کا غم دُکھیا سمجھے!

جنگل تے کوہ قاف، سمندر کتنے ٹاپو بیلے
 بھکھاں تتاں، پالے جھلے تاں لبھے ایہہ ویلے
 نام نشانی، حال حقیقت کھول سنا نہیں مینوں!
 درد و نڈے، گل کھولے ملدا، دردی سا تھی جینوں

دُکھئے دل گل دُکھیا سُن دا قیمت قدر پچھانے
کی دُکھیا جو دُکھئے اگے دتے نہیں دبانے

جیوں دُکھئے نُون دُکھیا مل کے ہنجوں بھر بھر روندا
سُکھینے تائیں تک سُکھیا ایسا خوش نہ ہوندا!

ماتم والے دے گھر ناریں جامنہ پتے پاؤن!
دُکھیا تگن تاں دُکھ اپنے کچھے ہاتھ سناون
لکڑ اپنے زکھوں وچھڑی، تار و چھٹنی سُنوں!
دونویں رلیاں دسن لکیاں کوک سناون چنگوں

مشکل والے دے سر اُتے مرد جدوں آچکا

زاری سُن کے یاری گرسی، چھوڑ نہ جاسی سکا

بن آئی جند نکلے ناہیں کوئی جہاں نہ جھلدا

ڈاڈے دے ہتھ قلم محمد وس نہیں کجھ چل دا

آس بجن دی رحمت اُتے مویاں متے سنبھالے

سر منگے تاں حاضر کریئے، ہتھیں پکڑ جلا لے

وانگ شمع دل روشن عشقوں جاں سر شمع کپیندا

سر کپن دا، درد جھلن تھیں نور زیادہ تھیندا

دور یاراں دے مرنا بہتر اُس بن جیون نالوں

طرف پری دے راہ نہ لڈھا اپنی دوڑوں چالوں

رب دے حضور

کوڑے بندے رب نہ بھاون، یمن زبان نہ رہندا
 گل اوہدی کوئی من داناہیں، سب جگ جھوٹا کہندا
 قسم کراں میں رب سچے دی جو عالم دا والی
 جس نے خلقت پیدا کیتی، روزی دے سنبھالی
 کیڑے، ہاتھی، چڑیاں بازاں سبھناں دا رکھوالا
 ہر اک تائیں رزق پہنچاوے کر کے خوب سنبھالا
 دُنیا تے جس پیدا کیتا آدم، جن، حیوانا
 بھلے بھلیرے، رُوپ بنائے، صورت مند جواناں
 سوہنی صورت نے جس پایا، حُسنے دا چمکارا
 عاشق دے دل اگ لگائی، سڑ دا نت لچارا
 مٹھوہاں نوں آن سکھائیوس، ناز مخول مروزاں
 خودی، تکبر، بے پرواہی، تلخ جواب، ترورزاں
 بے وفائی، بے رحمی، اتے قہر ستم، بے ترسی
 جند عاشق دا کرن صرفہ کی ہو یا جے مری
 عاشق دے دل اندر پائیوس، بجز نیاز ہزاراں

خوف، امید سندر غماں دی موجاں بے کناراں
 ترک سگھاں دی، جال دکھاندى سختى جند بدن دی
 دوہاں جہاناں وچہ محمد حرص ہوا سخن دی
 جو یاراں نوں یار ملائے سینوس پھٹ جدائی
 رب غریب نواز ہمیشہ، جس دی دھن خدائی
 تیرا وٹ پناہ خدایا، ہور نہیں کجھ جھدا
 جس دیوے نوں آپوں بالیں، کد کسے تھیں جھدا
 رات اندھیری، ندی ڈونگھیری، گھمن گھیر غماں دی
 رُہڑدے جانڈے، غوطے کھانڈے، وچہ شمار دماں دی

عشق و محبت کے رموز

آپ شہزادہ چٹا مارے، آپے ونبھ لگاندا
 راتیں دیہناں خوف ندی دا پلک اک اکھ نہ لاند
 بابجھ ملاح ترن نہ بیڑے، مرواں بابجھ نہ چھیرے
 ہو یا ملاح اوہ شاہ مصر دا کئی زبڑا کے بیڑے
 پنوں دھوبا نام دھرایا کچم دے سلطانے
 چاک کللاں دا سدوایا عزت بیگ جوائے

کام کمر چھڈ گھر در ثریا، مرم کے جند
 پورن گھر گھر وچہ بھیاہ منلیندا پال محبت
 قیس عرب دا راجا آہا بنیا مجنوں جھلا
 شیراں تے بگھیاڑاں اندر وچہ پہاڑ اکرا
 شہر شہریکاں دے گھر ڈھویا، مجنوں عشق قلندر
 رسا چچ نچاوتے بڈھی ہر ہر وبتے اندر
 غزلاں جوڑے، تاڑی مارے ناچ کرے سنگ تالاں
 ویکھ شریک مزاخاں کردے، بہتے کڈھن گاہاں
 ایہو کم عشق دے دائم کرے اجیہے کارے
 کی ہو یا جے چنے مارے سیف ملوک وچارے

رفاقت اور تعلق داری

آج زمانے یار کہاوں، دعویٰ کرن پیاراں
 اپنی خیر منگن تے مارن نال دغے دے یاراں
 یاری لاوں، جان بچاوں کرن عجب بے تری
 بک مرے تے ڈوجا ہسے، جو مری سو مری

بھیناں و ہڑے سیس گنداون، ہوون ویر کھڑا کے
ویر، ویر دی گل نہ چھدے من لگے نوں جا کے

جے ہک ہووے انباراں والا صاحب دولت زردا

دوجا کول مرے جے بھکھا نہیں مروت کردا

بھکھیاں ویراں بھیناں تائیں پیریں کاٹھ پوائے

عیب گناہ ڈٹھے بن اکھتیں، ہتھیں سوئے لائے

جتھے سپ اٹھویس ہوون، یا کوئی آفت بھاری

بجناں ٹورن آپ نہ جاون، واہ اجوکی یاری

جے ہئی گھر روٹی ہووے دکھ دوجے نوں لگے

ہر تہمت بدنامی دے کے چغلی مارن وگے

پر ایہہ پردہ ظاہر کرنا ناہیں کم فقیراں

کھری محبت رب محمد ویر نہ بھاون ویراں

ہکو جہی نہ کرے الہی، ہن بھی بھلے بھلیرے

چھڈ انہاں دی گل محمد قصہ ٹور اگیرے!

جزیرے کا منظر

سیو من بدوانے جیڈے لشکن پنے قطاراں
پانی والے گھڑے برابر آبا قد اناراں
ایس موافق میوے سارے پک ہوئے رنگ سو بنے
وستی واس نہ نیڑے کوئی، کس نے آہے کھو بنے
ہر ہر جائی نہراں وگن رکھاں پانی جائے!
جیونکر باغ اندر ہر پکھے مالی آڑاں لائے
رنگا رنگ پکھیرو بولن اک تھیں اک چنئیرے
پر اس ٹاپو اندر آہے طوطے بہت گھنیرے
رنگ آسمانی، اکھ گہانی، مٹھے بول زبانی
پنجاں، پیراں سرخی سونی، گل وچہ کالی گانی
اکناں دے سر سوہے ساہو، اکنا رنگ بسنتی!
اک ساوے، اک سوسن رنگے، طوطے قسم بے انتی
بلبل، کونل خوش گفتاراں، خمرے کرن آوازے
جوڑی جوڑی، مل مل بیٹھیں، نال محبت تازے

ہور پہاڑی پنکھی بولن، تھاں تھاں لا کچھری
 سو ہے، ساوے، چٹے کالے، بتری رنگ، سنہری
 آپو اپنی بولی اندر آجے ورد کہاندے!
 اسماں صفتاں نال تمامی مٹھے بول سناندے

پس منظر میں شاعر کا تاثر

واہ خالق بے چوں پکارن، چوں کیتی جس ظاہر
 رنگا رنگ پیدائش اُس دی، انت حسابوں باہر
 ہکت ہکت وچہ نگاہ او سے دی، روزی نت چچاندا
 ہر ہر دی اس قسمت لکھی، لکھیا خطا نہ جاندا
 پکناں آس اُسے در اُتے، پکناں تک کہایا
 پکناں بہت کمائیاں کر کے، آخر آن گنویا
 پک عالم، پک فاضل مُلاں، پک حافظ، پک قاری
 پک قاضی، پک مُفتی، بہندے سر دھڑ پگڑی بھاری
 پک زاہد، پک صوفی، مُفتی، بندے پک نمازی
 پکناں روزے دار کہایا، شیخی بے اندازی

شیخ، شیوخ، مربی مُرشد، پیر بنے بکت بھارے
 بلناں طلب بہشت و نجن دی بک دوزخ ڈر مارے
 بلناں مدھ محبت والا پیتا پور پیالہ
 مُست بیہوش، وٹن وچ گلیاں ناں کجھ ہوش سنبھالا
 بلناں اوگنہار کہایا، پُر تقصیر گناہی
 گل پلاتے گھاہ مونہیں وچہ متھے داغ سیاہی
 چور اچکے، ٹھگ اسمتر، جوئے باز، زناہی
 سبھناں آس تیرے در سائیاں، کرسی کرم الہی
 چوری یاری، ٹھگی، موٹا بدن حرام کباہیوں
 کر کر توبہ، مُڑ مُڑ بہناں، مستی چڑھی شرابوں
 سبز لباس فقیراں والا، سر ٹوپی گل انھی!
 باہر دے بھیس اجالا اندر کالی کلغی
 ہر صورت دل مائل ہووے غالب نفس اجیہا
 ہر دم تازہ چاء بُرے دا، کدے نہ ہوندا بیہا!
 جو جو عیب جگت وچہ بھارے، سبھو میں در آئے
 کیہڑے کیہڑے، گن گن دساں، انت نہ پایا جائے
 اوگنہار، کوچھی، کوچھی، لونڈی، لٹ نکاری
 خاوند منل خریدی سیو دے کے قیمت بھاری

گنجی، کانی، لولی، ڈوری، تیز زبان، چراکی
 بے پرہیز آمیز کراندی، وچہ پلیتی، پاکی
 ہے بدنیت پریت نہ پالے، کوڑ زبانوں بولی
 دھن خاوند جس رَد نہ کیتی، بد اجیہی گولی
 خوب خاوند دی کی دتساں، شالا جگ جگ جیوے
 حوراں، پریاں اُس پر ڈگن جیویں پتنگے دیوے!
 بھلیاں بھلیاں دَر پر کھلیاں نگ رگڑن وچہ مڈیاں
 نوشہ پرت نگاہ نہ کردا، کجھ پرواہ نہ ولایاں
 میں نکاری اوگنہاری، کی مُنہ لے کے جاواں
 طلب دیدار ہزار کھلوتے کت گن دَرشن پاواں
 لیکن آس نہ توڑاں میں بھی پاس انہاں ول جاندی
 بڈھی دے ہتھ سوتر ائی یوسف مَل کراندی
 اُس فرسوت پکے دی ائی میں ہتھ تند نہ کچی
 کچی میری خواہش سائیاں طلب اوپدی سی سچی
 کتنی واری توبہ بھنی میں ہاں بے اعتبارا
 پھر تیرے دَر توبہ کیتی بخشیش بخشبارا
 مُنہ کالا شرمندہ عاصی کی تیرے دَر آواں
 مجرم تھیں جا محرم کرنا، تیرا فضل چاواں

حکایت

ہک دن کرن شکار شکاری باری اندر آیا
 آ درخت گھنے دی چھاویں اُس نے ڈیرہ لایا
 نالے بز ہواویں اڈوا آ بیٹھا اُس رکھتے!
 طمعہ لوڑے، ماس نہ چھوڑے، آیا ظالم بھنڈتے
 بیٹھ شکاری باز اُتے سی وچہ بیٹھی اک گگھنی
 دشمن ویکھ کہے اُج میں بھی چوگ اجل دی چگی
 بیٹھوں شست شکاری جوڑے تیر لگھنی نواں لاواں
 اُتوں باز تکی جے اڈے پکڑ شتابی کھاواں
 گگھنی جدوں انہاں ول ڈٹھا کردی فکر گھنیرا
 کہندی رتا کیوں کر رکھیں بچن نہیں ہن میرا
 تیر لگن وچہ دیر نہ کوئی، کچھ تدبیر نہ چل دی
 آہی گھڑی ازل دی ایہو وچہ تقدیر ازل دی
 جاں رت رکھن اُتے آیا کی سبب بنایا
 گگھنی ول شکاری تکدا شست دھیاں بھڑایا

پچھوں ناگ چلائے اس نوں وند آلود زہر دے
 تیر چھٹا اوہ لگا بازے دونویں دشمن مردے
 گتھی بیٹھی رہی اتھائیں، چنگی بھلی نروئی
 مارن والے موئے محمد قدرت رب دی ہوئی

دَر و صفِ جمال

رنگ گلابی، انگ حسابی، چہرہ وانگ متابی
 بے تھیں خوشبوئی حَلّے، اکھیں مست شرابی
 اُچی لہمی، نازک، گوری، نرم چنے دی ڈالی
 ناز انداز تے آن کرشمہ صفت خداوند والی
 اچا متھا بہت کشادہ، جیویں کر زیب زنانان
 دو بھروٹے چن عیدین دے، یا خمدار کمانان
 شکر کھنڈ توں مٹھی نالے تنگ موہیں دی موری
 گل کرے تاں خوب آوازہ جھنکے مثل کٹوری
 تھوڑا ہسے تے دل کھسے، دسے وچہ متاں دے
 بدرہ گوری ہسے چوری، جیوں کر شرم زاناں دے

متھا بھگھدا وانگ انگاراں اوپر بندی کالی
 جیویں آتش پر، ہرل دانہ، بد نظراں نوں تالی
 سچا صاف لہو وچہ چمڑے، خوب آبا چمکیندا
 جیوں کر شیشے جلی اندر، چمک شراب مریندا

آن ادا نسن دیاں لہراں، شان گمان وڈیرا
 ساری صفت بیان کرن دا، قدر نہیں کجھ میرا

نمین نیناں نوں بھج بھج مل دے دوروں دین دہائی

نمین نیناں دے دوست نالے نیناں نمین قصائی

نمین رنگیلے آپ وسیلے، حیلے کرن بتیرے

آپ وکیل دلیل پچھانن، آپ ہی چور لئیرے

کالی رات ہجروں اندر، جن کڈھے چمکارے

سیف ملوک شہزادہ ملیا بھل گئے غم سارے

درد منداں دی سنگت رل کے کون رہے خوشحالی؟

درد میرے دا پیا پچھاواں رہیوں نہ ڈوروں خالی

وحدت کا دریا

دُنیا ڈاڈی، دُوتی دشمن، ٹوکی لوک فسادی
 چچی دا چا کاں بناون، ہتھوں گجھ زیادتی
 پتھوں۔ کوڑ نکھیرن ناہیں، تہمت لان شتابی
 پاک پلید پریت نہ لوڑن جوڑن چاء خرابی

سید! باقر علی پیارا، دُور گیا دل چاہندا
 جے اس کموں وہلا، ہوندا طرف بجن دی جاندا
 مطلب دی لکھ گل محمد ناں کر چج نکمتاں
 کر نہ یار اداس طبیعت رہندا قصہ لمتاں

وحدت دے دریا دے اندر چبھی مار بٹاواں

مت ایٹھوں سر باہر کڈھیں، سٹی دھک پچھاواں

ایہہ اسرار نہ پھولیں اتھے، مت کوئی مار گوانی

شاہ شمس تے ہکے سخنوں آہی کھلن لہانی

وحدت دے دریا وچہ پینا کم نہیں ہر ہر دا

لکھ جہاز ڈبے تہہ اندر، تختہ باہر نہ تردا

کابنوں باطن اندر وڑیوں، ظاہر دی چھڈ بازی
 رمز حقانی وسدا چلیں پردہ پا مجازی
 ہر پیتے وچہ رمز فقر دی، بے تدھ سمجھ اندر دی
 گل سنا محمد بخشا عاشق دے دلبر دی

رنگ برنگی دُنیا

بکناں دے گل سوہنے کرتے سر بھوچھن، جگے!
 دھڑی سندھور لگے وچہ شیشے شمک پری نوں لگے

بکناں دے سر سبز دوپٹے، سون رنگی، انگی
 گھیرے دار ستھن چن لائی، نرمانی کر رنگی
 بکناں سُرخ پوشاک تمامی، پیراں تھیں لگ چوٹی
 باغ اندر جیویں گاہ ہرے وچہ، ساون چج بہوٹی

بکناں چھاپے دار پوشاکاں جوڑے نال بناتی
 پب اٹھاون، چال دکھاون، کڈھ کڈھ چلن پھاتی
 بکناں دے سر ساوی چادر، گل وچہ کرتے کالے
 ستھن چٹکی، سرتے مٹکی ٹرن کبوتر چالے

نین کٹاراں، بھواں کماناں، تک خنجر بے دست
 نال سنٹیاں دے کھو بے گتیاں ہسن کھیڈان رست
 کنڈل دارو زلفاں لٹکن بھجیاں نال فلیداں
 چلن بن کے، جھانجر چھندے، لٹکے ہار حمیاں
 کجلے پاون تے مٹکاون، لاون داغ تاراں دے
 اوہلے بہہ بہہ گاؤن سوہلے ڈھولے گیت دلاں دے
 صفت اوبدی دی گل محمد کس منہ نال الاواں
 منہ نکا دے گل وڈیری کیکر آکھ سناواں

حُسنِ پری جمال

اچا قد، سفیدا پتلا، سُرو آزاد بہشتی
 یا اوہ نخل مُراد خداوند رحمت کنوں سرشتی
 کنئیں بُندیاں، واگاں گنڈیاں کنج کنواری کاکی
 حُوراں دی رنجوراں ہوون، ویکھ لطافت پاکی
 سجیاں بھجیاں مشکیں رجیاں، سیلڑیاں کروٹیاں
 پھانیاں عاشق بھٹن کارن، وٹ گلے وچہ سٹیاں

واگاں، مشکوں لاگاں لگتیاں جھولن سر مایا
 پایا شاخ گلابے تانیں سر پیراں تک مایا
 ماکھ محبوباں دا بیت اللہ دو محراب اچیرے
 کرن نماز نیازاں عاشق، سجدے دین چوفیرے
 ہوندے غرق جہاز دلاں دے لگدا کون کنارے؟
 پر اس وین محمد بخشنا جو ڈبے رب تارے
 شیریں شکر نرم آوازہ، رسے بول رنگیلے!
 تلخ جواب مٹھے منہ وچوں سن کپندے بیلے
 مٹھا ہاسہ، ماسہ ماسہ، دند نہ کردی ننگلے!
 صاف لہمیں تے تیلی گوری گردن مثل کلندے
 طوطے قمری نالوں سوتی، کونل وانگن بولے
 چھنکے گلن کٹوری جیسی، موتی بھر بھر تولے
 ٹور لٹک دی، وانگ کبک دی گردا لک مروڑے
 پب اٹھاوے رب بچاوے، کچی تند ترورے
 جے سورج ول ویکھے ساہنوال، بھج بدلی وچہ وڑوا
 تارا ویکھ بکھو چمکارا، ہو بے چارہ جھروا
 ٹھم ٹھم کردی دھرتی دھر دی، نازک پیر گلابوں
 مہندی رنگے، بیویں پٹ لچھے، آون شہر خوشابوں

نویں جوانی، مدھ مستانی، آلی بھولی سادی
 روپ الہی دی اک تپنی دم دم ہوئے زیادتی
 کون ہووے تاں خیروں اندر، یار آشنا کہاوے؟
 دُور مہم پیاں دُکھیارے، چیتا منوں بھلاوے
 اک بیڑی تے موجاں مانے ویکھدیاں اک رُہڑدا
 اس رُہڑدے نوں پھڑیوس ناہیں دا جس واسی پڑیا!
 کاہدا سنگ محبت کبھی، کی یاری اشنائی!
 مویاں گیاں تده یاد نہ کیتا خوشیں عمر لنگھائی
 شاخ ہری تھیں پھل نکالے، پھلے وچوں دانہ
 ہک رنگوں سے رنگ بنائے آپ حکیم سیانا
 پتھر نوں دے نور جنابوں سورج کر چمکارا
 پانی دے ہک قطرے وچوں عرش مجید بناندا
 سادریاں تھیں گورے کردا، گورے وچوں کالا
 سپ سمندر وچوں، موتی کوہوں، قافوں لالہ
 کرداں نبی کفاراں وچوں سر پر تاج ٹکا کے
 ملاں تھیں شیطان بنائے طوق گلے وچہ پا کے
 دُنیا داروں دے گھر دیندا بیٹے ولی الہی!
 ولیاں دے گھر پیدا کردا میرے وانگ گناہی

سوہنی صورت ستر الہی عام نہ جھن سارے
خاصاں باہجھ محمد بخشا کون کرے نتارے؟

رنگوں پانی پی مدھانی، رڑکیں سنج سویرے
پانی رڑک مدھانی اینویں کہہ کی حاصل تیرے؟

ہک ہک کر کے لیندا جاندا، جس دیاں ایہہ چیزاں
رل پیٹھن دی گھڑی غنمت، پوگ فراق عزیزاں

✓ جتنے ساری دُنیا اندر پت درختاں اُتے
اتنے سوہنی صورت والے خاک اندر رل سٹتے

یار ملے گا گوشہ جاں میں

✓ ماں میری دی دھی کہاویں، بھینوں نال سہیلی
اوکھے ویلے کم نہ آئیں ساڈا وی رب بلی

✓ عامان بے اخلاصان اندر خاصاں دی گل کرنی
میٹھی کھیر پکا محمد کتیاں آگے دھرنی

او سے دا احسان مروّت، او سے دی وڈیائی
جس نے قید اولی وپوں ہمت کر چھڑکائی

اوسے تُوں میں گھول گھمائی، دَھن اوہ ویر پیارا

اوہو بابل، اوہو ماہی، اوہو بھائی چارا

دُوروں آیا، یار ملے گا، جاں ہو بہیں اکلّا

رَمز حقیقی کہے محمدؐ، پا مجازی پلا

غفلت غم دی مرض و نجیگی لُوں لُوں رچی شادی

جس دم کر سی یاد محمدؐ حضرت شہ بغدادی

واہ واہ شاہنشاہ جیلانی مظہر ذات ربانی

سر چھتر محبوبی والا، ولیاں دا سلطانی

غوثاں، قطباں تے ابدالان، قدم جہناندے چاہے

سے برساں دے موئے جوئے ایسے کرم کمائے

شالا یاد کرے میں بندے میراں صاحبِ والی

اوڑھے تھیں رب ساون لائے، بہت ہووے خوشحالی

آپ اُجاڑے شہرِ دلوں کے

بادشاہاں نوں تختوں سٹے، کرن غریب نمانے
 تاج غریباں دے سر رکھن واہ محبوب سیانے
 آپے لٹن آپے مارن آپے ذبح کریندے!
 آپ نوازن محرم کے سر آپے تاج دھریندے
 آپے پاڑن آپے سیون، آپے لا بجھاون
 آپ اُجاڑن شہرِ دلاں دے، آپے فیر وساون
 آپ دکھاون دُکھئے تائیں، آپ کرن غمخواری
 آپ حبیبِ طبیب دلاں دے، وار دین آزادی
 مٹنڈاں بھر بھر پانی ڈھلن، وانگن دکھیاں نیناں
 مڑ جاون جوں ٹور بھراواں، گھر ول جاون بھیناں
 زہر پیالا عشقے والا، پیتا کس پچایا!
 نک وچہ آئے ساس محمد آس بجن دی تایا
 عشقِ قصائی، چھری وکائی، کوہندا دے دے لتاں
 چوہیں گٹھاں حکم او سے دے، کت کت پاسے وتاں

عاقل تھیں، بے عقل سدایا بھل گیاں سب کتاں
 ننگ ناموس سنبھال محمد دین سیانے متاں
 تختی دل دی اُتے لکھے، صورت نقش بجن دے
 دھوتے دُور نہ ہوندے ہرگز ڈونگے اکھر من دے

سدا نہ باغ بہاراں

پاکے پاسے چلی جوانی، پاس نہ سدیا یاراں
 ساتھی کون محمد بخشا درد وندے غمخواراں؟
 مان نہ کریو روپ گھنے دا وارث کون حُسن دا؟
 سدا نہ رہسن شاخاں ہریاں، سدا نہ پھل چمن دا
 سدا نہ رسد بزاریں وکسی سدا نہ رونق شہراں
 سدا نہ موج جوانی والی، سدا نہ ندیاں نہراں
 سدا نہ تابش سورج والی، جیویں کر وقت دو پہراں
 بے وفائی رسم محمد، سدا ایہو وچہ دہراں
 سدا نہ لاٹ چراغاں والی، سدا نہ سوز پتنگاں
 سدا اڈاراں، نال قطاراں، رہسن کدی گلنگاں

سدا نہیں ہتھ مہندی رتے سدا نہ پھنکن ونگاں ✓

سدا نہ چھوپے پا محمد رل مل بہناں سنگاں

سدا نہیں مرغایاں بہناں، سدا نہیں سر پانی

سدا نہ سنیاں سیس گنداون سدا نہ سُرخ لانی

لکھ ہزار بہار حُسن دی خاکو وچہ سمانی ✓

لاء پریت محمد جس تھیں جگ وچہ رہے کہانی

مگر شکاری کرے تیاری، بار چرندیاں ہرناں ✓

جو چڑھیا اُس ڈھیناں اوڑک، جو جمیا اُس مرناں

سدا نہ باغیں بلبل بولے، سدا نہ باغ بہاراں ✓

سدا نہ حُسن جوانی قائم، سدا نہ صحبت یاراں

لوئے لوئے بھر لے کڑیے جے توں بھانڈا بھرناں ✓

شام پئی بن شام محمد گھر جاندی نے ڈرناں

اکائیاں

سنگی لکڑتے آدھر یا شوق اندر وچہ آرہ ✓

پہلے درجے عشق محمد رکھ دا شرم مقررہ

کھوٹی کھڑسیں، تروٹی کھاسیں سوٹے پین نالے ✓

سوناں تراماں کرسن جس دن پا کھٹیاں گالے

گھت زنجیر کرن گے قیدی، شاہ عدالت والے
 ڈاڈے کول محمد بخشا کون کرے آپڑالے
 چہرے تے چکاؤ حُسن دی تابش ودھ انگاراں
 سندر بدن پھلّاں دا دستہ، دانہ سُرخ اناراں
 گل ناری مکھ تک کے سورج آن چھپاوے رِساں
 یاری لاوے، پک وٹاوے، دوست بنے کھا قسماں
 سوئی بھنسنی، سوئی صورت، سوہناں قدر رنگیلا
 سوہنا خط اُتے جھنڈ سوئی خوش آواز رسیلا
 مُونہوں ہَس ہَس گلاں کردی، اندر گریہ زاری
 باہروں نابر نال سنیاں دے، دِلوں لگائے یاری
 پیر طبیب اسیں سب روگی غفلت مرض لٹائے
 اوسے دے ہتھ دینے باہاں دیکھ نبض دُکھ جائے
 رانجھا تخت ہزارے والا، مائی باپ لڈکا!
 بھائیاں دا سردار پیارا چودھریاں دا بُکا

باغ بہاراں

باغ بہاراں تے گلزاراں بن یاراں کس کاری؟

یارِ ملے دکھ جان ہزاراں، شکر پڑھاں لکھ واری

لمتیں رات وچھوڑے والی، پل جھل سکھیاں بھانے

جو کوئی قیدِ عشق دے اندر قدر اوہو کجھ جانے

اچی جانی نیوں لگایا، بنی مصیبت بھاری

یاراں باہجھ محمد بخشا کون کرے دل داری؟

غم بہتے غمخوار نہ کوئی گن گن دتساں کینوں؟

جس دے پچھے کرم گنوا یا، مکھ نہ دتے مینوں

جے کج باب مرے دکھ کر دے ہے کی خبر کسے ٹوں؟

سوئیو جانے قدر محمد تن من لگ دی جس ٹوں

ڈٹھے باہجھ پریت لگائی، ہو گیا اے جس ہونا

ہسن کھیڈن یاد نہ مینوں، پیا عمر دا زونا

دلبر اپنا مکھ نہ دکھائے، زخم کو اب کیا دھونا؟

دھونی رم لو سا جن کے در، جو ہونا سو ہونا

نیلو فر نے سورج کی چاہت سے کیا شے پائی؟

اڑ اڑ مری چکور محمد چاند بڑا ہرجائی

بے قدروں کی یاروی سے کب کس نے کچھ پایا کھایا؟

کیکر پر انگور چڑھایا، ہر خوشہ زخمایا

۔ اک تو عشق کا چر کر ظالم، دوجی کڑی جدائی

سخت گراں ہے یار کی فرقت، بستی دور بسائی

سدا نہ روپ گلاب رُخوں پر سدا نہ باغ بہاراں

سدا نہ بھورے پھیرے ڈالیں، سدا نہ صوت ہزاراں

چار دنوں کا حُسن جوانی، مان گمان ہزاراں

دید کو آنکھیں ترسیں کچھ پرواہ نہ یاراں

رُٹھا یار مناوے میرا، کون وسیلہ ہووے؟

لا صبون محبت والا، داغ غماں دا دھووے

چٹا کاغذ داغی ہو یا، پھری سیاہی غم دی

دکھاں کیتا زور محمد لیں خیر اس دم دی

اینہاں مونہاں تے مٹی پے سی خاک نمائی واسہ

میں مَر چکا، تیرے بھانے اے محمد باسہ

غزل

کیہہ گجھ گل جن دل بیٹھی چت میرے تھیں چایا
 کیہہ گستاخی نظری آئی، تختوں سٹ رولایا
 حدوں بہت جدائی گزری، یار نہ مٹاھ دکھایا
 ربا میرا یار ملن دا وقت نہیں کیوں آیا؟
 اگے اس دے مرن شہادت جے دتے اک واری
 نہیں تے گلایاں وچہ مراں گا، چاء ایہو دل چاہیا
 راہ تکیندی اکھتیں پکیاں، کن پیام سُنیدے
 توں فارغ تے میں افسوسیں، ہردن رین لنگھایا
 ناں میں لائق وصل ترے دے نہیں فراق جھلیندا
 نہ اس راہوں مڑاں پچھاہاں، نہ تده پاس بلایا
 دکھ قضیئے میرے سُن کے ہر اک دا دل سڑدا
 تده نہ لگا سیک محمد، میں تن عشق جلایا

حکایت دیوان حافظ

جیوں کر خواجہ حافظ صاحب لکھتیا وچہ دیوانے
 اک بلبل میں روندی ڈٹھی پھریا پھل دہانے
 میں چکھیا کیوں روویں بی بی یار تیرا رل ملیا
 درد فراق رہیا پھر کیکر جد بجن گل ملیا
 بلبل بولی، حافظ صاحب کیہہ گل چکھتیں مینوں؟
 اس روون دی حال حقیقت سب کجھ معلم تینوں
 محبوہاں دے جلوے آگے اساں غلامی چائی
 روون پٹن کار ہمیشہ، اُس سانوں فرمائی
 جہاں دے دل عشق سمایا، روناں کم انہاں
 وچھڑے روندے ملدے روندے، روندے ٹردے راہاں

رنگ کسی کی ذات نہیں

وصل فراق نہیں چت آنن کامل عشق سنگارے

محبوبان دا راضی نامہ لوڑن سدا بچارے

سک سکیندیاں، عمر گزاری مولے یار ملایا!

تکدا تکدا رجدا ناہیں صورت دا بھرمایا

محبوبان دی صورت اُتے اوسے دا چکارا

عاشق دے دل عشق محمد اوہو سر نیارا

جو باطن اُس نام محبت ظاہر حُسن کہاوے

حُسن محبت محرم توڑوں کیوں محرم تھراوے؟

محرم نال ملے جد محرم، انگ ننگ لگاوے

حُسن عشق اک ذات محمد توڑے کوئی سداوے

کون کہے نا جنس انہاں نوں اکسے ماں پیو جائے؟

اگو ذات انہاں دی توڑوں، اگوں رنگ وٹائے

اک کالے اک سبز کبوتر، اک چٹے بن آئے

چٹے کالے ملن محمد ناں بن بہن پرانے!

حُسنِ محبت سب ذاتاں تھیں، اُچی ذات نیاری

ناں ایہہ آبی، ناناں ایہہ بادی، ناناں خاکی ناناں ناری

حُسنِ محبت ذاتِ الہی کیا ”چب“ کیا چھیاری؟

عشق بے شرم محمد بخشا کچھ نہ لانا یاری

چن چکوراں دی کی یاری تک تک ہوندے دل خوش

شمع پتنگاں دی کی نسبت اوہ کیڑے اوہ آتش

بلبل نالے گلے اشنائی، خاروں مول نہ ڈردی

جنس کجنس محمد کتھے عاشق تے دلبر دی!

یاری عمر سنواری میری، آپ پریت نہ ہاری

جس نیتے سنگ نیتی آہی، اوہو نماز گزار یاری

لے لیا جو لیناں آہا لکھیا وچہ نصیباں

بے پرواہ ہاں نال محمد زور نہ آساں غریباں

لُوں لُوں اندرتوں ہی توں ہیں، دل بھی تیرا خانہ

جس دم دا توں ملیا بلی کیتا لکھ شکرانہ

بس میرا کجھ وس نہ چلدا کی تساڈا کھوناں

لے لے دا کی زور محمد نس جاناں یا روناں

رَب تکبر بھاوے ناہیں، پُور کرے مغروراں

جاڈوگر آسمان چروکا لاه چکا کئی اوہراں

ڈیرے تیرے دے چو فیرے کی کم چوکیداراں؟

آہ مری دے بلن البتے رکھن چانن لاٹاں

رکھ دلیری، کریں نہ جھورا، مت قوت گھٹ جائے

مرداں دے سر بن قضیے، اوڑک پونچس جائے

جھورا فکر گھٹاندا، قوت نالے نور عقل دا

تدھ پر کم آجے کئی بھارا بار نہ جائیں چل دا

باز ہوائے اڈن والا جدوں پٹی وچہ اڑدا!

سے کوہاں دی تاری کردا، آن منجی دے چڑھ دا

مرداں دا کر جگرا دایا، ہنٹر مول نہ جائیں

عشقوں لکھ بلائیں پیارے، ہرگز خوف نہ کھائیں

ہائے ہائے باز قضا دے اوجلی کونج اڈاروں

اچن چیت محمد بخشا پکڑ کھڑی وچکاروں!

شان انسان جوان بھلے دا، ملکاں آگے

کھول نہیں ایہہ گل محمد، مت کوئی جھگڑا لگے

تجے عشق اُونہاں دے اندر پا دتیاں تاثیراں

معتوقاں دے پتھر دل نوں چور کرن سنگ تیراں

سر نامے دا نام اوسے دا جو دیندا انعاماں

روز بہ روز پہنچائے روزی کیا خاصاں کیا عاماں

چٹی چادر داغ لکیسی شہرت تے بدنامیں
 گھر گھر اندر قصہ پوسی، ملکیں، شہر، گرامیں
 پیو دادے دانام گمبیس دشمن خوشیاں کرسن
 ساک شریک مرین تاڑی خوفوں مول نہ ڈرسن

مٹی سے رس کون اٹھائے؟

وا، جھلے تاں پتر پائے، نالے سلے دانے
 چوئے رس زمین پر ڈھنڈھی کٹ گن گٹھے لانے
 کالے بھورا اشنائی کردے ملن پھلاں دے تائیں
 ایک ڈٹھا، پھر دو بے ترتیجے، لیندے پھرن ہوائیں
 یاری سچ پتنگاں والی، شمع بلی آ چلے
 فیر نہ کدھرے جاون جوگے، لاٹ اندر سڑ ملے
 آسے پاسے عمر گزارے، جھلے خار ہزاراں
 مالی باغ نہ دیکھن دیندا، آئیاں جدوں بہاراں
 روڑا قہر قلور سرے تے سردی بیچ زلایا
 گڑے گوریا کھیت محمد جس دن ساون آیا

نبیوں کا سرتاج

احمد مُرسل ختم نبیاں دو جگ دی جس شاہی
 صل اللہ علیہ وسلم ہوگ حبیبُ الہی
 مکی، مدنی، قرشی، جبلی، باعث خلق تماہاں
 آل اولاد سمیت انہاں تے ہون درود سلاماں
 نبیاں دا سرتاج ہوئے گا آخر وچہ زمانے!
 نام محمد عربی جمسی عبداللہ دے خانے
 جاں دُنیا تے پیدا ہوسی بھجسی کفر کفاراں
 کسری دے گھر کسر پوے گی کنبن کوہ دیواراں
 عالم تے روشنائی ہوسی نور ہدایت کولوں
 جمل جہاں ہوئے گا تازہ عدل رعایت کولوں
 غفلت، جہل ہنیرے جاسن، شمس شریعت چڑھسی
 کھلسن راہ طریقت والے، ہر کوئی اندر وڑسی
 وس سی شہر حقیقت والا جاسی ظلم مجازی
 معرفت بازار محمد رونق لاسی تازی!

اُوہ مَحْبُوبِ اِلهی خاصہ سُرِ افسرِ لولاکی!
 قَدَمِ مُبَارَکِ اُس دے چُخْمَنِ نُورِی، ناری، خاکی
 سائے اوس دے پیٹھ ہوون گے دھرت انبرجگ سارے
 سایہ نال شریک نہ ہوسی نُوری بدن پیارے
 لکھ یوسف اس وال نہ جیہا ہوگ جران اجیہا!
 دِنِ دِنِ رُوپِ زیادہ چڑھسی کدے نہ تھسی بیہا
 حُورِ فرشتے عاشق ہون صورت دیکھ پیاری!
 سَب تھیں بے پرواہ ہووے گا نال رَبِّے دی یاری
 سُورج سائوں مُول نہ تکسی، سیس نوا کے چل سی
 بدلی وچہ رہے گا چھپیا، ہرگز جھال نہ جھلسی
 اللہ اُس نُون کول بلاسی، عرشوں چاہڑا گیرے
 یاراں ہار کلام کرے گا، تُم میرے، ہم تیرے
 مَتَّحے داغ غلامی والا، چودھ دا چن لاسی
 آ مِلْسِی دو ٹکڑے لے کے خدمت گار کہا سی
 گُرسی عرش نہ لوحِ قلم سی، نال سُورج، چن ستارے
 تاں بھی نُورِ مُحَمَّدِ والا دیندا سی چمکارے
 اوّل آخر تیک جہناں دا شان نہ تھیندا بیہا
 صلی اللہ علیہ وسلم دهن حبیب اجیہا

باغ بہار ہوسی کل عالم، وِسِی رحمت باراں
 شبھہ پیدائش اُسِ نعمت دی کر سن شکر ہزاراں
 جو کوئی تابعداری چاسی، سو مقبول ہووے گا
 جو منکر اس پاک جنابوں سو مقتول ہووے گا

اللہ پاس بلائے اپنے عرشِ بریں پر ڈیرا
 مثلِ محبانِ باہم باتیں ”تو میرا، میں تیرا“
 چاند حضور کا چاکر، رُخ پر خدمت کر پروانہ
 اپنا بدن دو ٹکڑے کر کے پیش کیا نذرانہ

گُرسی و عرش، نہ لوح و قلم نے سورج، چاند، تارے
 جب بھی نورِ ذاتِ محمد چمک چمک جھلکارے
 اولِ آخر تک رخشندہ، محکم جس کی شاہی
 صلی اللہ علیہ وسلم دھن محبوبِ الہی
 بندے کی توقیر، بزرگی اُس کی تابعداری
 جو منکر اس پاک جناب کا، اس کا مقدر خواری

حُب رَس کا مدھ ماتا

دوہیں جہانیں نامی گُرسی چارے یارے پیارے
 پنج جیسے اک جندوں ہوں رحمت نال سنوارے
 اک صدیق، اک عادل ہوسی اک سخی لکھ داتا
 چوتھا شاہِ مروان ہوسی نال عشق مدھ ماتا
 غالب شیر اللہ دا ہوسی بھائی پاک نبی دا
 گنتر وچہ نہ آوے ہر گز رتبہ شاہِ علی دا!
 نام اوبدا سُن زور گھٹے گا، دیواں تے عفرتیاں
 نعرہ سُن کر گریں فصیلیں پوسی بھانج پلیتاں
 چوٹ اوبدی، کوئی کوٹ نہ جھلسی دشمن ملن منجا
 سے رستم لکھ بہمن ثانی، جھل نہ سکن پنجا
 زور اوبدا کوئی ہور نہ جھلسی فتیحا ہر میدانوں
 دین اسلام کرے پکا کڈھسی کفر جہانوں
 زمیاں تے آسماناں اُتے نوبت اسدی کھرسی
 خوراں ملک نقیب ہوون گے جس پاسے اٹھ ٹرسی

حیدر صفدر شیر بہادر، شاہ دلیر سپاہی
سے سورج تھیں روشن ہوئی کر سی دور سیاہی

جو کرنا سو بھرنا

مارن گلے شیر ڈبے نوں، گرگ کرے آ پرالا
بہے چڑی دارا کھ بن کے باشنگ ناگ ڈنگالا

کی ہو یا جے چہرہ ساڈا ہو گیا مرداواں

جس کی نیت مرداں والی، سو یو مرد سچاواں

ایہناں گلاں تھیں کیہ لبھدا عیب کسے دے کرناں

اپنا آپ سنبھال محمد جو کرناں سو کرناں

لئے اتے زور لگاؤن کم نہ زور آور دا

مویاں ہو یاں نوں پھر کی ماریں، بے انصافا مردا

طعنے لوگ دیوے گا سارا کچرک اندر ڈریں

بے وفا کہے گی خلقت کس کس دامنہ پھڑسیں؟

ڈکھ سدا سکھ گاہ بگاہاں، دکھاں توں سکھ وارے

ڈکھ قبول محمد بخشا، راضی رہن پیارے

حُسنِ جمال تیرا کس کاری، عاشق سِکدا مَری
 جاں ویدے نابینے ہوئے، پھر سُرمہ کی کرسی
 دُنَبہ جاں بگھیاڑاں کھاہدا، آ جڑیاں کیہ کرناں؟
 کانگے نیں گھراں دی پٹی، کس اُتے چھت دھرناں
 جاں کھیتی دا لکھ نہ رہتا ناں سٹکا نہ ہریا
 کس کم دُھپ لکاون والی، کس کم بادل و رہتیا؟
 کون سُنے کیہڑا چکھے جے سے کرے ککارا؟
 صبروں باہجھ علاج نہ کوئی بے صبرے بے چارا
 تینوں رَ ب بھلیائی مندے روز ہٹاویں
 بخت بخیل کسے دے ہوون، طالع نیک وٹاویں
 چانن تیرا رات اندھیاروں کردا خوب اُجالے
 فتحا مند تیرے تھیں ہوندے طالع دولت والے
 لطف سخاوت کم ہمیشہ سر واراں دی خوبی
 کرکھاں لطف میری ہُن بیڑی لانجھے کڈھ ایہہ ڈوبی

بہ تقریبِ شادی

ناں ایہہ پریاں خاکوں خاکی آدم پاک نہ ناروں
 ٹڈھوں اگو جنس محمد فرق پئے وچکاروں
 آگ جنہاں وچہ پئی زیادہ ناری انہاں کہایا
 خاک جنہاں وچہ وافر آئی، خاکی نام دھرایا
 ہر ہر سامی چنئے ڈالی چھٹیاں جھولن آئی
 کلی چنئے دی پھل روپلی ہر ہر چھٹی بنائی
 سُرْمہ مہندی تے تیل وٹنا عطر پھلیل لیا میں
 پھل گلاب پروتے سہرا گندھ روہل لیا میں
 اٹھ دے بنیا جاگ سویلے بنٹھ سرائے چیرا
 دالیں تیل پھلیل ملا میں آکھیں سُرْمہ ویرا

نام تیرا سر نامہ

نام وراں دیا ناناں اُتے نام تیرا سر ناماں
 کُنہ تیری وچہ راہ نہ پایا، کیا خاصاں کیا عاماں؟
 علم تیرا ہے پڑھنوں اگے کسے نہ پڑھیا سارا
 ہے دریا اجسان تیرے دا بے حد اُنت شمارا
 تُو مقصوداں دے در کھولیں، دیویں آپ مُراداں
 اُپے تڈھے، اُپے کیتے شاد کریں ناشاداں
 لہذا چڑھدا، دکھن، پر بت ہور نماں اُچا ناں
 زور تیرے دے اگے رتا، ہر اک ہے نترانا
 جو دانش در اکھیں والا، ونج تیرے دا بہتا
 اُنھاں ڈورا ہو یا شتابی، حُسن ڈٹھوس خاں بہتا
 جو گتے تیرے در اُتے اونہاں ذاتاں پا کاں
 تینوں جس پچھاتا ناہیں، سر اس دے نے خا کاں
 سٹ نہ مینوں عاجز ہو یوس، تڈھ بن کون غریباں
 رحمت کنوں وانج نہ مُولے چاء نواز نصیباں
 مینہ و سا عنایت والا کالکھ ساری دھو دے

کالی رات قبر دی میری جھبڈے روشن ہووے
 آوے نیک دباڑا میرا چھڈن بخت بہانے
 جس دم نظر کرم دی ہووے، آون بھلے زمانے

صبر کریں نا اُمید نہ ہوویں پاسیں اجر جہانوں
 مٹھے کم ہوون رحمانی، بہتر کار شتابوں

رُوح کو جسم کا جامہ

مظلوماں دا ہتھ نہ پکڑے جے کر عدل شاہانہ
 روز حشر دے شاہ پوچھسی کرسیں کی بہانہ؟
 جھولی پا انگار محمد کوئی بچا نہ سائے
 عشقاں مشکاں تے دریاواں کون چھپائے ڈٹے؟
 اول نام ربّے دا لکھاں، نامے دا سرنامہ
 ننگا رُوح بندے دا کجیوس بخش جسے دا جامہ
 ہر دانش تھیں بحر دتوسیں نالے دین ایمانوں
 روزی دیندا حل کریندا، مشکل سخت کمانوں
 آسماناں دی رونق کردا، روشن تارے لاکے

دھرتی آدم نال سہاوے، آدم نوں حُب پاک ے
 دانا بینا زور آور اے، نالے بخشہارا
 ہر دم مدد رُوحاں نوں دیندا عقلاں نوں چمکارا
 نالے روون نالے گاؤن، ساجن گھر اٹھ چلے
 گھڑی سویرے کیوں نہ آئے، تاہیں بڑے اکلے
 پھلاں کارن جھولی کھلاری اگوں پئے انگارے
 آیا گھروں سہاگ کھڑایا بھاگ تتی دے ہارے
 جو چاہے سو کردا آپے کوئی نہ حاکم اس دا
 جان دیئے تاں زندہ بندہ کڈھ لیے تاں کس دا
 چتھر نال ٹھکور نہ شیشہ کی کریسیں کھٹی
 لے لے اگ نہ آدھگانے، دارو گر دی ہٹی
 ایویں کیوں مول نہ جانو نت دا پھیر آسانی!
 چڑھدے تارے تے مُڑ لہندے دائم سرگردانی
 کھیڈ تماشے کارن ناہیں ویلے تنبو تانے!
 اک دھاگہ بے کار نہ اس دا، کون حکمت پر جانے؟
 کس نوں خبر ہوئے گا بھلکے کی اساں سنگ کارا؟
 کون اکھتیں تھیں اوہلے ہوسی کس دا میت پیارا؟

کس گھر دین سیا پے ہوسن کس گھر منگل سو پے؟

کس سر تاج ٹکے کس منہ نوں کرن مٹی دے او پے؟

کس گھر دا تخت ولایت کھس سی، ملسی خستہ حالی؟

کس دی قیدوں ہوگ خلاصی، ونج کرسی خوشحالی؟

کون رنڈی کون تتی ہوسی منہ سر بچی پاسی؟

کس دا کنت سہاگ ملے گا دھڑی سندھور لگاسی؟

کس کس اندر پوگ وچھوڑا، کون ملے گا مڑ کے؟

کیہڑے کیہڑے یار محمد بھلکے بہسن جڑ کے؟

اول صفت ثنا ربے دی، شکر الحمد لکھائیے

کرم اوہدے دی حد نہ کائی رحمت أنت نہ پائیے

دور کرے سب زخمت جس دم مہرتے آوے سائیں

لکھ مناں دی دھو پلیتی پاک کرے گل جائیں

سکتے وہن کریندا جاری کھیت نہاوان نہراں

گرم ہزار مچاوے رونق اجڑے بچھڑے شہراں

روگی بدن درست کریندا، دے انتھیاں روشنایاں

گئے گوائے پت پیارے وقت ملا دے مائیاں

وہ مارے جائے باغاں باراں نال سنوارے

سک دے روح محمد بخشا میلے یار پیارے

جاں میلے دا ویلا ہووے ملن لگے دو جانی
 ساعت صبر نہیں کر سکدے جیویں تستا تک پانی
 دھتیاں جے سو دولت رجاں، سو بھن نہ گھر پیکے
 ساہوریاں وال رخصت کرے جو سر آوے دے کے
 چٹکی، تاڑی، تال ترانہ، مجرا ٹھاٹھ شہانہ
 ملکاں وچہ حُسن دا چانن پھریا نیک زمانہ
 سن مری دی لکڑی کولوں درد وچھوڑا رُکھ دا
 سبھناں دا ایہہ حال محمد کہو کی حال منگھ دا

آئین جہاں بانی

بھیڑاں تے بھگیاڑ اکٹھے پھردے وچہ اجاڑاں
 کوئی اسے نوں چھیڑ نہ سکے، عدل چمکایاں واڑاں
 میلی نظرے دیکھ نہ سکے، باز کبوتر تائیں
 پتن تے رل پانی پیندے شیر بیر تے گائیں
 جس جس کم دے لائق کوئی تیس تیس کم تے لایا
 دانشمنداں، لائق داراں پایا عالی پایا

پیو دادے دے کسب ہنر تھیں، ہر کوئی کرے کمایاں
 دھاڑو مارو، کرن مزدوری، چور کریندے لائیاں
 مُلکاں اندر خوشیاں خوشیاں دیندا جگ دُعائیں
 ظن الہ اساڈے سرتے رہے قیامت تائیں
 ظلم ستم دا پٹ گنویا جس نے تخم زمینوں
 عالم اُتے دیوا بلیا صدق اسلاموں دینوں
 لنگر درس لوائے شہریں راہاں وچہ سبیلوں
 آس منداں دی آس پوجا وے کچھے شاہ دلیلاں
 ٹھپ کتاب غماں دی دتی شادی دفتر پھولے
 جیوں کے تیوں اقبال حکومت پین نہ دتے رولے
 پینگھاں بہت ہولارے چڑھیاں ترٹ زمیں تے جھڑیاں
 گڑیاں پھر نہ مڑیاں پیکے ساہوریاں چھک کھڑیاں

شکایاتِ زمانہ بطریق عاشقانہ

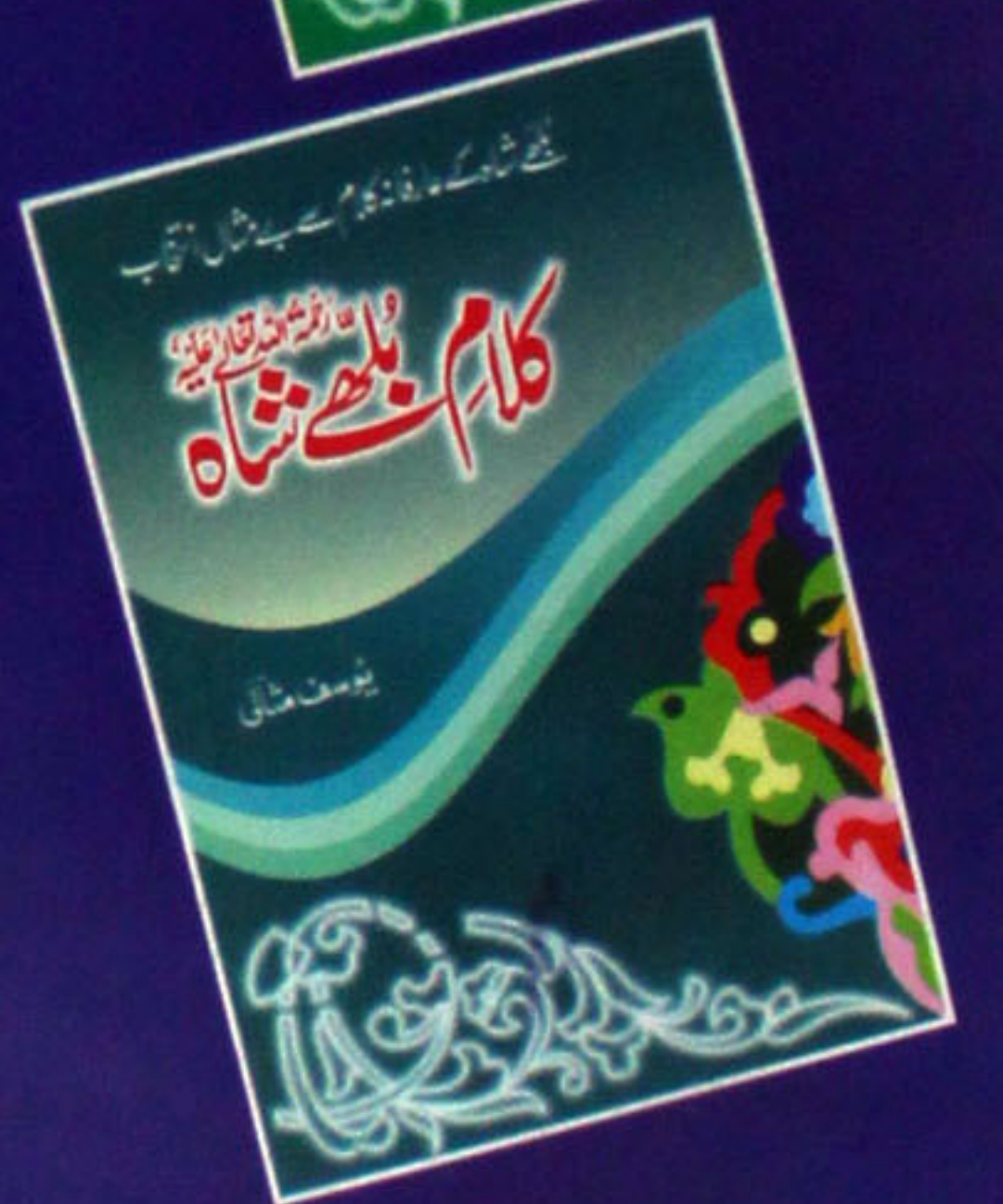
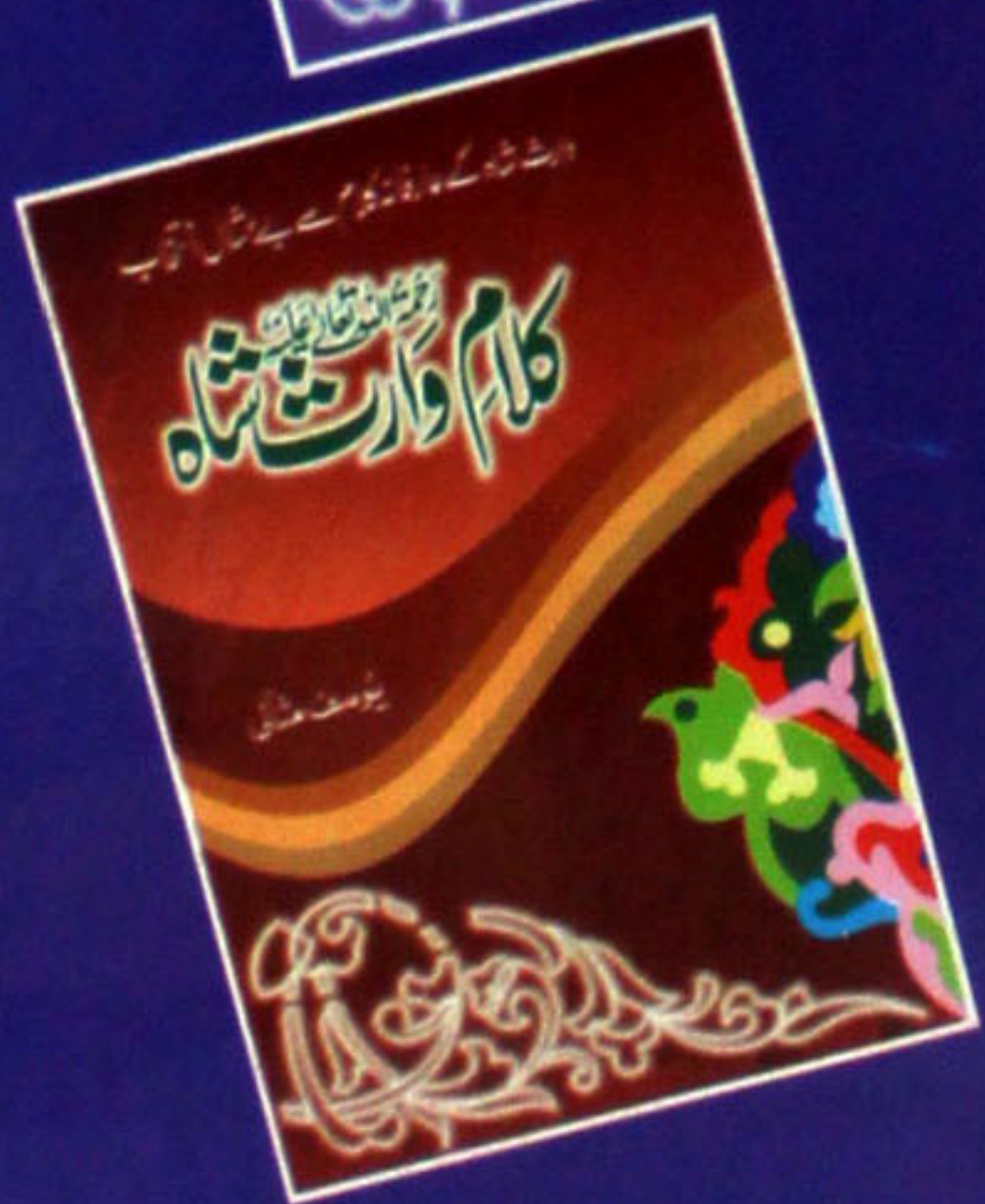
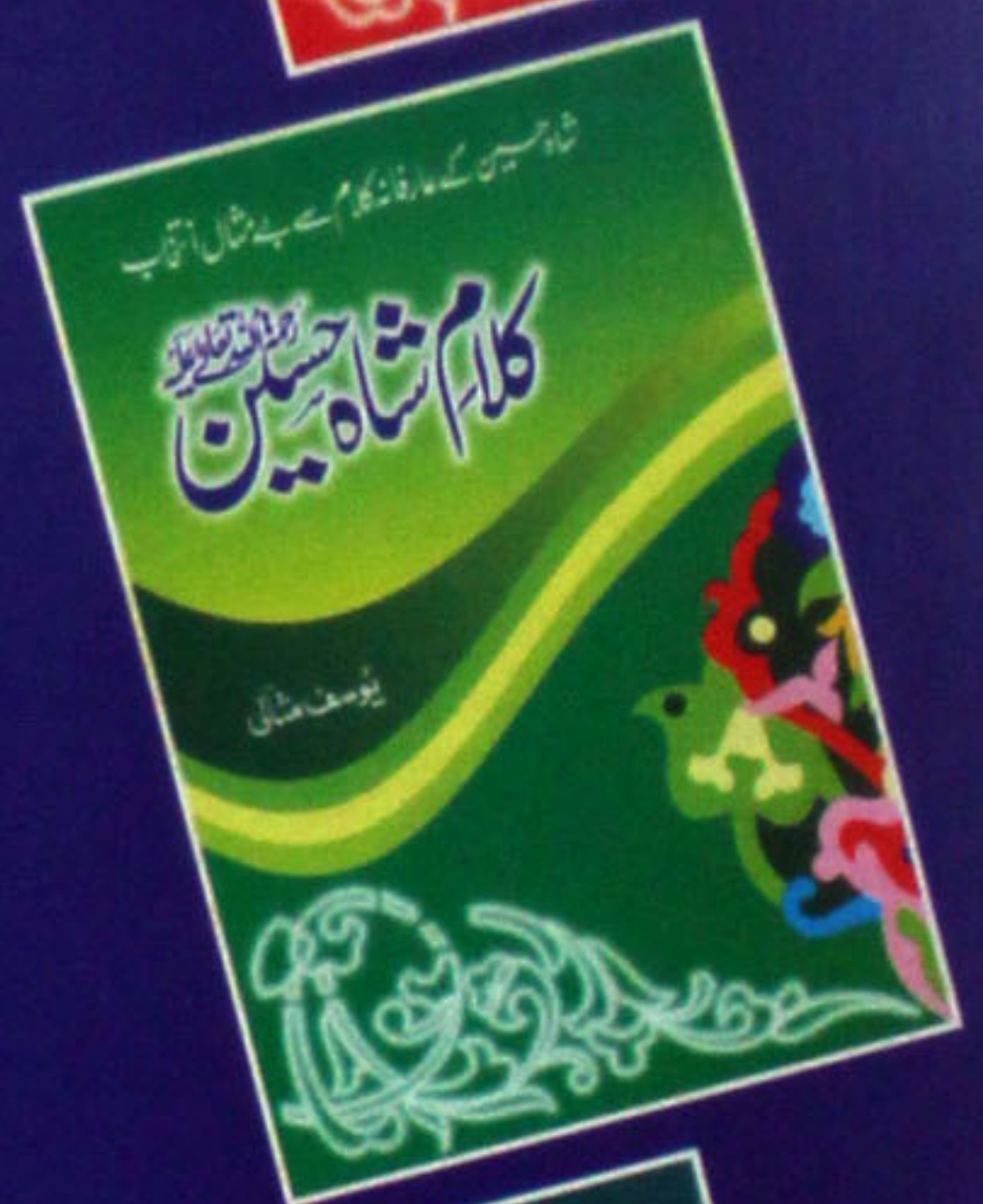
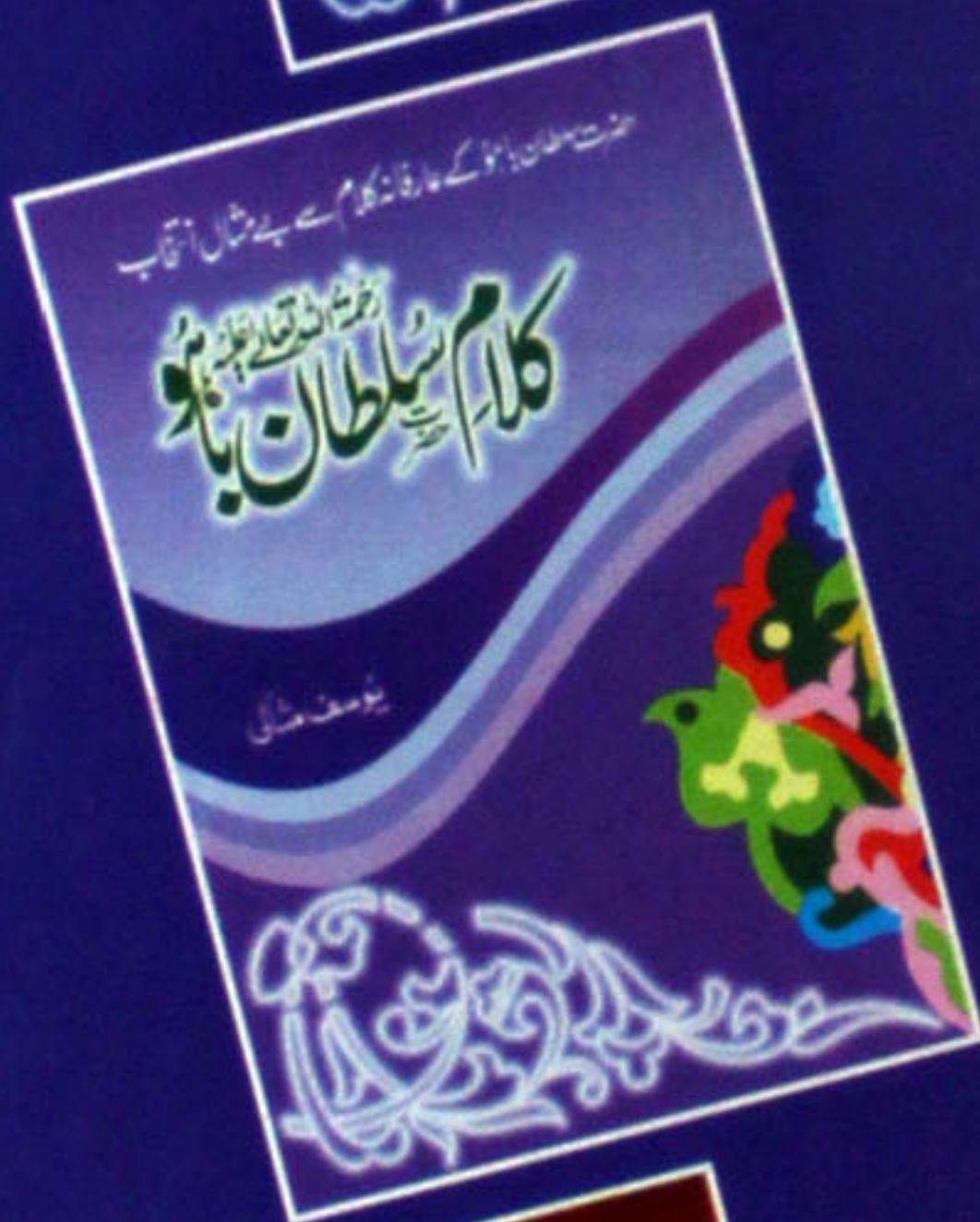
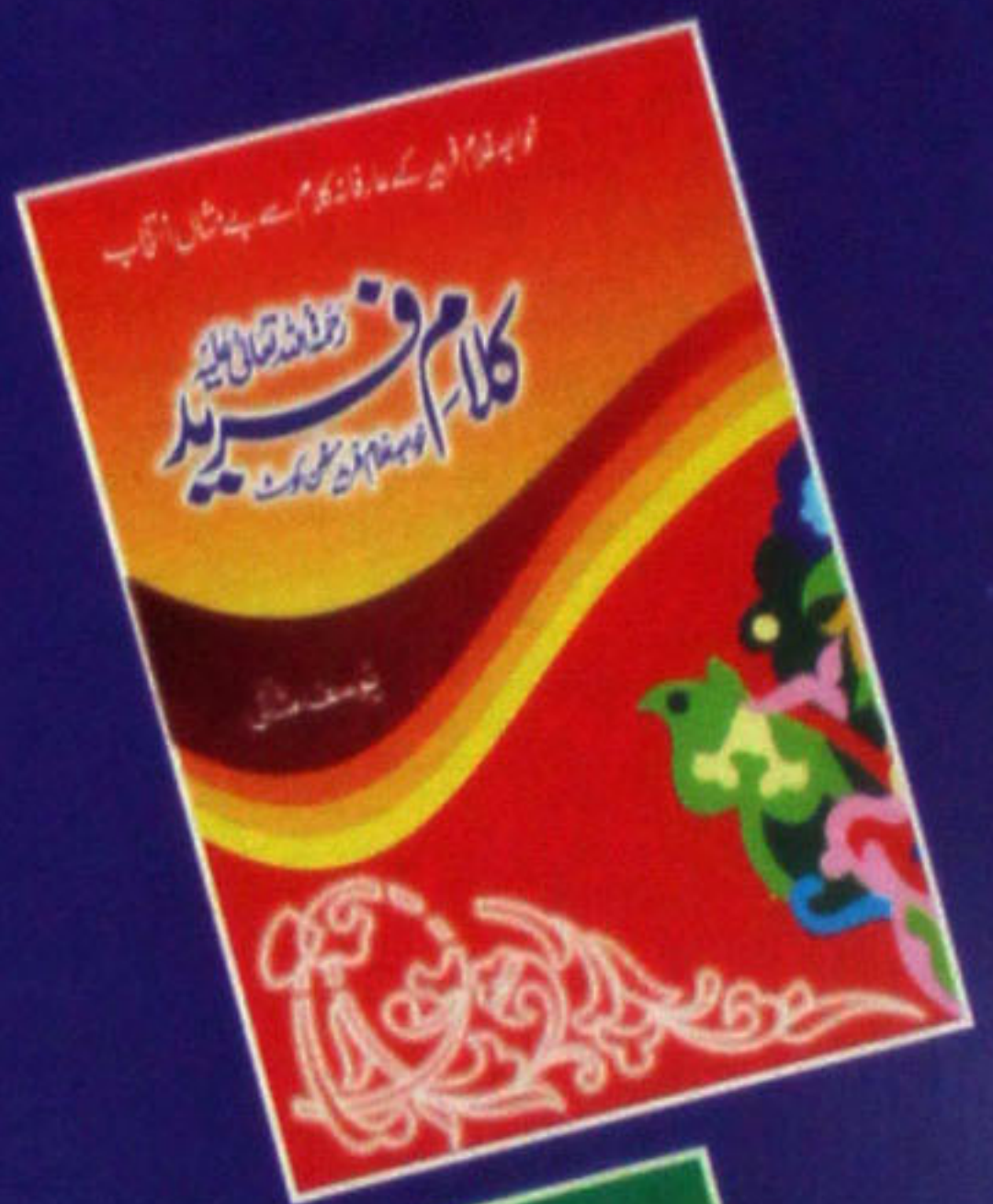
دم دم فکر غماں وچہ مرئے کر خفگی دل تنگوں
 کیکر ہوگ بچا اساڈا، ظالم شیر پلنگوں
 جس پاسے اشنائی کرئے پکا لایرانہ
 اوڑک پوے وچھوڑا اس تھیں کر کے کوئی بہانہ

اپنا آپ نہ نال بناہو، کی سنگ گرگ بگانہ
 سبھ جگ فانی ہوگ محمد ول گیا زمانہ
 ماتم سوگ، غمی جگ سارا ویکھو کون سکھایا؟
 جے کوئی سکھ سکھالا وسدا سو بھی ہے دکھ والا
 اک گھڑی دے سکھ دا بدلا، کتنے روز گشالا
 رت بسنت محمد بخشا ویکھو چمن اجالا
 خمرے، کوئل گوگو کر دے، کیسی گوک سناندے
 کتھے سکھ محمد بخشا بھرے جہان دکھاں دے
 سوگی بھور و جاون تاراں، گاؤن سوز ہزاراں
 خوش سوئی جس چت نہ لایا وچہ اینہاں گلزاراں
 کیتا فکر فراق سخن دے، پتاں دا مکھ پیلا
 ننگا ترنیرا ہو کھلوتا، ہجر کنوں رنگ نیلا
 ننگی شاخ، کنگال بچاری، لٹی جویں سپاہی
 کھڑ کھڑ کر دے پت محمد، چلے وطن چھڈ راہی
 وقت بہاروں، اوہ غم ناکی، وقت خزاں ایہہ رولا!
 کدوں ہووے گا، دُنیا اُتے سکھ میرے مقبولا؟
 ہر دم گوچ نقارہ سر دے کھردا پیا سنیندا
 ساٹھی ٹردے جان دے وسدے کیوں کر سکھ وسیندا؟

اپنے اپنے ماتھے کی چھب

آپ اپنے بول آوازے، کوئی نہ کے جلیسا
 بکناں دائل مراں موتی، بکناں دھیلا پیسہ
 جیسا جیسا دان کسے ٹوں دیتا بخشہارے
 سویوں ورتن ہوندا بھائی، دیندا کون ادھارے
 جو جو چیز ہٹی وچہ ہوسی، سو کڈھنی بخارے
 ہک بخارے موتی وچن ہک منکے کچکارے
 سخن کسے دے ہیرے موتی، کوئی جواہر لعلوں
 ہک دیوے ہک شمع محمد ہک مانند مثالوں!
 سوہنا متھا ویکھ کسے دا مندا نہ بھن مرنا
 کیہ کی دیاں تده کنگالا، جو جڑیا سو دھرنا
 اگے سخی بتیرے ہوئے شاعر چنگ چنگیرے
 نلے وڈے محمد بخشا میں تھیں سب اچیرے
 شاعر بہت پنجاب زمیں دے ہوئے دانش والے
 کافی باروں ماہ جہناں دے دوہڑے بیت اجالے

اتے ہکے مصرعے اندر غرض قصے دی ساری
 جو ڈھونڈے سو پائے بھائی مفت نہیں پر یاری
 قافیاں دے فکر اندر سی دل چننا وچہ جھڑوا
 کم لہاتے پتہ نہ کوئی موت نقارہ گھر دا
 نال تھیں کم سادہ کیتا، چھڈیاں بہت رسوماں
 چت اداس، جمعیت تھوڑی نال کول بچوماں
 شالا وانگ گلاں دے اس وچہ سدا رہے خوشبوئی
 سچیاں مرداں دی سنگ برکت، عیب نہ لگوس کوئی
 جاں باغوں پھل چن چن سنگھو کلغی ہار بناؤ
 جس لایا ایہہ باغ اوہنوں بھی یاد دلوں فرماؤ
 ہور کسے کجھ عمل ہوئے گا، بد عملی ہتھ میرے
 ہے مسکین نواز خدایا، کرم نیارے تیرے
 جگتوں باہر پاپ کمائے، لا فقر دے جامے!
 توں سچا میں جھوٹا رتا، کیا لیکھا، کیا نامے؟
 میں عیاں وچہ عمر گنوائی کر کر کاغذ کالے
 پھر امید نہ تروڑی رتا دیکھ کرم دے چالے
 مُرشد دا احسان مرے تے سار لیے محتاجاں
 اوہ رکھوالا سدا محمد اوسے نوں سبھ لاجاں

مشافہ بک کارز، الکریم مارکیٹ، اردو بازار، لاہور